

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vetustas, Sanctimonia, Potentia atque Majestas,
Celsissimae Augustissimaeque, Serenissimorum Ducum
Brunsvicensium Ac Lyneburgensium Domus**

Mader, Joachim Johann

Helmestadii, 1661

II. Imperatorum ex Cel[sissi]ma Ducum Brunsvicensium Domo oriundorum
vitae, auctore Theodorico Engelshusio, Canonico Hildesheimensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10983

II.
IMPERATORVM
EX CELSISSIMA SERENIS-
SIMORUM DUCUM BRUNSWI-
CENSIVM DOMO ORIVNDO-
RVM VITÆ

AUCTORE

THEODORICO ENGELHVSIO
CANONICO HILDESHEI-
MENSI

IMPERATORES

EX CELSISSIMA DUCVM BRVNSVICENSIVM DOMO ORIVNDI, AVCTORE
*THEODORICO ENGEL-
HVSIO.*

LUDEVICVS III. filius *Arnolphi* dictus *Infans*, ultimus Karolorum, imperavit in *Almania* annos III, *Verone* captus cœcatur & occiditur à *Berengario*. Quo mortuo videntes Teutonici, quod *Italici* regnare cepissent, scientesque quod dignitas Imperij esset eis assignata in persona *Karoli I.* elegerunt Duce[m] Francorum nomine *Cunradum*. De quo sunt versus:

Iste puer pietate valens tribus imperat annis;

Ultimus est iste Karolorum germine sanguis,

Attamen à latere germina Karolus habet.

Hic enim duxit uxorem *Mechildam* sororem *Otonis* primi Ducis Saxonum, filiam *Ludolphi* de stirpe Magni *Wedekindi*. Iste autem *Ludolfus* Dux Saxonum Romam causa devotionis profectus, reliquias SS. præfulum *Anastasio* & *Innocentij*, impetratas à *Papa Sergio III.* detulit in *Saxoniam*; in quorum honorem primo cœnobium Sanctimonialium in *Brunteshusen*, postea vero quarto anno construxit in *Gandersem*, hæreditate sua illic attributa, & filia sua *Hadamoda* Abbatissa *Dominarum* secularium constituta, ecclesiam illam dotavit XI milibus mansis, juxta numerum XI millium SS. virginum. Iste *Ludolfus* genuit dictam *Mechildam* quam duxit uxorem ultimus *Ludevivicus* prædictus. Idem *Ludolfus* genuit tres filios, quo-

quorum unus nomine *Bruno* pugnaturus contra Danos, inundatione repentina periit sine prole; à quo *Brunsvick* civitas nomen habet, quæ tamen ab alio fratre *Tancwvordo* scribitur in multis antiquis literis *Tancwvorde voërde*. Tertius autem filius Ludolfi erat *Otto* primus, non Imperator, sed Dux Saxonix, quem *Ludovico* Imperatorum mortuo omnis populus Francorum & Saxonum quærebat assumere in Cæsarem: sed ipse quia jam ætate gravior, recusavit imperium. Ejus tamen consilio electus est *Conradus* primus infra sequens.

[De isto *Ludolfo* & suis scribit T. E. in poësi Ducum B. sic:

Tancwardus Bruno fratres animo simul uno.

Isti fundabant Brunsvick & situabant,

Ludolf Ecbertum genuit virtute refertum.

Ecclesiam sancto construxerat hic Cyriaco.

Post hac Asselborch, idem construxit Olesborch.

Unde *Henricus Rosla*:

Nomen Brunonis, qui fundator fuit urbis

Contra Danos bellum movit non alite dextro.

Cujus & Ottonis fratris, qui primus ad arcem

Eligitur regni, licet illud spreverit ipse.

Cujus erat natus Henricus Saxonicus rex.]

CONRADUS I. Dux Francorum, regnavit in Almania annos VII. *Ottone* cedente imperio & decedente mundo. Cui filius *Hinricus* natus est, mundo miratus; cui pater moriens totius Saxonix ducatum reliquit. Versus:

Semine Karlorum jam deficiente virorum

Surgit Conradus lateris cognatus eorum.

Conrado primo natus non extitit hæres.

Iste consilio *Hattonis* misit exercitum validum contra prædictum *Henricum* Ducem Saxonix, ubi Saxones tanta cæde bacchati sunt in *Hattonem*, & exercitum Regis, ut à mimis

D

de cla-

declamaretur: *Vbinam esset tantus infernus, qui tantam casarum multitudinem capere posset.* Ungari vastaverunt Franciam Occidentalem anno DCCCX; & anno VI. post hoc vastaverunt Turingiam & Franciam Orientalem.

[*Hic rex Conradus, fortis fuit ut leopardus Hartesborch iste construxerat, & tibi Christe*

Ecclesiamq, pio postea Valerio. T. E.

Fundavit autem Ecclesiam istam Canonicorum secularium in castro *Hartesborch* anno imperii sui quinto, in honorem S. Valerij; quod monasterium transtulit *Henricus III.* Imperator postea in *Goslar*, ubi fundavit Ecclesiam, quam per beatissimum Papam Leonem, cooperantibus sibi Episcopis, rex fecit consecrari in honorem B. Virginis & SS. Simonis & Judæ; ut scribitur in *Chronico Goslariensi.*]

HENRICUS primus filius *Ottonis* Ducis Saxonum, imperat annis XVIII. Hic inventus in aucupio, dum assumeretur ad imperium dictus est *AUCEPS*. Noluit coronari dicens: *Satis est mihi, ut prae majoribus meis rex dicar: penes nobiliores sint unctio & diadema. Tanto honore nos arbitramur indignos.* Iste sermo placuit omnibus. Ipse duxit filiam regis *Tyderici* de genere Magni *Wedekindi* uxorem, nomine *Mechildam*, quæ religiosissima multa bona fecit. Fundavit cœnobium Sanctimonialium in *Northusen*, quod tamen jam mutatum est in canonicos seculares. Item monasterium ordinis Præmonstratensium in *Poilde*, quod sic dicitur, quia in palude fundabatur. Henricus iste in factis armorum strenuissimus, totius religionis amator operibus misericordissimus, inter cætera bona fundavit in Almaniam ultra xx. Ecclesias, quas & abundanter dotavit, pro dominabus secularibus, quæ *Canonica* nominantur, utentes habitu *Canonicorum regularium Ordinis S. Augustini*, nullam tamen profitentes religionem, nubunt.

bunt in domino, quando volunt. Inventæ sunt autem pro sustentatione nobilium, pro fide Christi ab infidelibus occisorum, ne talium filia cogerentur mendicare, sed in illis monasteriis sustentatæ, cum ad statum nubilem provenissent, vitam eligerent quam vellent. Possent enim ibidem profiteri & perpetue manere; vel recedendo maritari. Quibus inter cætera voluit *Quedelinburch*, prudentum virginum intitulum, sicut & avus ejus *Gandersem*, fore principale. Ungaros tunc iterum Alsatiam, Franciam, Saxoniamq; vastantes humiliavit: Tunc enim Romani Principes tributis suberant Ungarorum. Ipse autem principum consilio congregato quæsit, quid opus esset in hoc facto? Cumq; singulariter diceretur: non esse tantum, tributum non præstare, ipse solus contradixit, dicens: *Injustum esse Christianos canibus subesse*. Tandem omnes principes consentientes, fideles se ei promittebant, sic quod legatis Ungarorum canem brevem & spissum, auribus & cauda decurtatum præsentans, Ungarorum Regi transmisit, dicens: *aliud se à Christianis non habituros tributum*. Quibus perceptis Ungari commoti, Christianos in duobus locis exeuntes invadunt: pars eorum una per terram Bavarie & Franconie venit in Thuringiam usq; in castrum inde nominatum *Sicheborg* prope *Northusen*: alij vero per *Pruciam* Saxoniam introibant L. millibus armatis. Quibus Imperator occurrens cum XII. millibus; quorum tamen hostibus perceptis vix quatuor millia secum manserunt. Imperator autem dixit: *Memineritis fratres, quod non in multitudine populi, sed de supernis est victoria. State viriliter pro cultu divino, pro uxoribus & filiis vestris: & quia Deus in causa, ipse erit merces operis*. Promisit etiam pro adipiscenda victoria, se simoniam à regno penitus eradicaturum. Sic ergo suis confortatis, Deo disponente, nebula mane divinitus immissa est tanta, ut ini-

micos accederet in visus, quos incautos perterruit atq; attri-
 vit, & persequens fugientes, quasi pene deletit, sicq; jugum
 cessavit Ungarorum. Idem Henricus *Augustam* magnam, di-
 ctam *Basileam*, ab Ungaris destructam reedificavit, & Ecce-
 siam cathedralem muneribus cumulavit. Regem etiam Da-
 norum nominatum *VVorm*, quia crudelis erat, adeo perter-
 suit, ut pacem supplex peteret, & impetraret. *Bohemos* &
Slavos ita praelio percussit, ut ceteri, qui perpauci remanse-
 rant, regi tributum, & Christo fidem, ultro promitterent.
 Idem impetravit à *Rudolfo* rege Burgundorum lanceam Do-
 mini, per quam de hostibus saepe triumphavit, eamque cum
 aliis reliquiis & clenodijs imperialibus *Ottoni* filio suo reli-
 quit, ut postea in Imperatorum tutela permanerent. Ipse
Mersborg civitatem muro cinxit, & *Misenam* civitatem, quam
 à rivo ibi surgente sic nominavit. Construxit & *Goslariam* &
Quedelingsborch cum aliis. [Unde legitur in *Chronico Amelungs-
 bornensi*: Locum illum, qui nunc *Goslar* dicitur, *Henricus* Im-
 perator adire frequenter venandi gratia consueverat. Nam
 nemorosus erat, & ursorum, cervorum, caprearumque ve-
 natu insignis. Erat vero in isto loco homo quidam pauper,
 nomine *Gundelhart* parvum habens tugurium, in quo rex
 post venationem venire solebat. Cui idem spe majoris mer-
 cedis focum parare, cibos coquere, ipsosq; mensæ regis, à
 venatu venientis consuevit inferre. Quod cum crebrius fe-
 cisset, atq; suam substantiam expendisset, regem ut servitii
 sui memor esset admonuit. Cui tandem Rex optionem à se
 petendi dedit, quod vellet. Ille optione sibi data nihil aliud
 petit, quam ut mons sibi contiguus, qui *Kamesberg* nunc di-
 citur, sibi daretur. Rex, ut erat liberalissimus, concessit, di-
 cens *se velle quod utiliora sibi petisset*. Nec mora, homo iste
 non ignorans, quantum utilitatis mons haberet, *Franconiam*
 adiit,

adiit, erat enim *Franco*, & plures gentis suæ viros socios secum
sumens locum ædificare cœpit, venas metallorum, cupri,
plumbi & argenti reperit, ditatus ultra modum; sicq; plures
accurrentes civitatem ædificant. Sic locum illum alienigenæ
fundantes, Saxonix cesserunt; unde adhuc montem eundem
quondam *Frankenberg* nominaverunt. Unde Poëta *T. Emb.*

Longa silva scrutator, servorum concomitator

Ramme fuit dictus, rammarum pertulit ietus.

Est mox tantillo Rammesberg dictus ab illo.

Vxor hujus Goza: nunc est ex hac aqua Goza.]

Henrico Imperatori Karolus rex Francorum manum misit S. Di-
onysij, cum alijs reliquijs preciosis, auro gemmisq; inclusis,
dicens: Hoc habeto pignus federis perpetui, & amoris vicarij par-
tem hanc scilicet unci solatii Francorum. Postquam enim nos S.
Vitus ad nostram perniciem deseruit, & ad vestram perpetuam
pacem Saxoniam visitavit, à nobis nec civilia, nec externa cessave-
runt bella. Iste Henricus cum anno vitæ suæ LX. regni vero
XIX. causa devotionis Romam pergeret, gentibus circum qua-
que perdomitis, plenus dierum feliciter obdormivit in Do-
mino in Remele: ejus corpus à suis translatum est Quedelens-
borg/ in Basilicam S. Petri quam fundavit, cum lacrymis plu-
rimorum. Dereliquit autem filios, quorum unus dictus est
Bruno postea factus Episcopus Coloniensis: Secundus Otto
Magnus, de quo infra: tertius Henricus Probus. Et filias: qua-
rum unam fecit Abbatissam in Quedelinborg; aliam, dictam
Sirborch/ tradidit in uxorem Gyselberto Duci Gallix; quo
mortuo eadem nupsit Lodeuvico regi Franciæ. Versus:

Henricus Dux Saxonicus regnare vocatur,

Noluit imperium sumere rite datum.

Invenere Ducem veterano more sedentem,

Aucupis officio sua retia perscientem,

D 3

Vrmo-

*Vt modicas caperet insidiantes aves.
 Et quia simpliciter fuit his presentibus auceps,
 A modo perpetuo cognomine dicitur Auceps.
 Cum tamen egregium mundus haberet eum.
 Cogitur in regem tandem reverenter inungi,
 Nulla tamen capiti missa corona fuit.
 Ex hoc Henrico rex primus nascitur Otto,
 Cujus & egregia nunc gesta referre peropto.*

OTTO I. dictus *Magnus*, pius & amor mundi, filius *Henrici I.* imperat annis xxxvii. fuit octuagesimus quartus ab Augusto, coronatus ab Archiepiscopo Moguntino *Hildegerto*, qui decessit anno sequenti, & ei successit *Fridericus* filius Sororis *Ottonis*. Otto iste justissimus fuit, ideo bipennis ejus cotidie pependit coram eo, in signum ulciscendi vindictam malorum: cujus jurare fuit, *Per barbam Ottonis*. Iste in principio regni sui gravissimos habuit adversarios. Inimicabatur enim ei frater suus carnalis *Henricus Probus*, Dux *Bavariæ*, filius suus *Ludolfus* Dux *Sueviæ*, & *Arnoldus* Dux *Noricorum*, cujus sororem idem *Henricus* habuit uxorem; *Giselbertus* Dux *Lotharingiæ*, qui sororem habuit *Ottonis*, quæ postea nupsit *Lodeuvico* Regi *Francorum*: De quo venerunt *Fridericus* Archiepiscopus *Maguntinus* & *Lotharius* Rex *Francorum*. Hos omnes passus intestinos adversarios tandem superavit, sicut *David* inimicos suos. [Alia soror *Ottonis* nomine *Haduvich* nupsit *Hugoni* Comiti *Parisiorum*, quorum filius fuit *Hugo*, qui postea regnavit in *Francia*] Adversitates autem istæ creduntur ex hoc evenisse, quod matrem suam *Mechildem* ad quorundam instinctum dotalitiis privavit: quam postmodum reconciliatam honestissime tractabat. Occasio autem discordiæ ex hoc videbatur fore justa. *Giselbertus* prædictus & *Everhardus* Comes *Pallatii* suaserunt *Henrico* fratri *Ottonis*

Ottonis imperium appetere, quia potius sibi in regno nato
 competeret, quam *Ottoni* ante regnum nato. Ideoque juxta
Rhenum milites Ottonis graviter offendebantur, Imperatore
 ab alia parte Rheni coram lancea Domini in oratione pro-
 strato; sicq; victi terga verterunt. *Otto* duxit filiam *Ethmun-*
di regis Angliæ, nomine *Edithe*, quæ fundavit *Parthenopolin*,
 teutonice *Mendeberg*; Augusto tunc in Italia perseverante.
 Qua feliciter in *Mendeberg* sepulta, duxit *Alheidam*, relictam
Rodolphi Ducis Burgundiæ, quæ sepulta est in *Zesse* Diocesis Ar-
 gentinensis: ubi dictus *Otto* duo venerabilia monasteria, u-
 num monachorum, aliud monialium de novo fundavit, &
 suo more opulenter dotavit. Ista *Alheid* fuit relictæ Lotharii
 Imperatoris, captivata à *Berengario* quarto, qui totam Ro-
 mam & Italiam occupaverat. Quem *Otto* debellavit, & illam
 de carcere liberatam duxit uxorem, cujus de primo viro filius
 fuit *Ernestus*, qui leonem adduxit: de qua genuit *Wilhelmum*
 & *Ottonem* secundum, ducens secum dictum *Berengarium*,
 cum filio suo *Berengario* & multis captivis *Babenbergam*, ubi
 exilio perierunt. In via tunc cepit *Papiam* & *Mediolanum* quæ
 rege recedente monetam ejus respuerunt; Quare rex regres-
 sus coëgit *Mediolanenses* de corio incidere nummos, quos
 ab eis recipi mandavit, constituens per Italiam denarios, qui
 ab eo usque hodie *Ottoloni* vocantur. Tunc quædam mulier
 conquesta est *Ottoni*, quod quidam eam oppressisset violen-
 ter, instanter petens vindictam. Cui rex dixit: *Dum reversus*
fuero, faciam justitiam. Et ait mulier: *Domine, forsan tunc non*
eris memor hujus injuria: Respondit rex, digito demonstrata
 Ecclesia propinqua: *Ecce, inquit, ecclesia sit mihi & tibi in signum*
memoriae. Reversus ergo de Italia videns Ecclesiam istam, fe-
 cit vocari mulierem, quæ dixit: *Domine, vir ille jam est meus*
legitimus, & peperit de eo. Et ait rex in vulgari suo: *By Otten*
Wardell

Bardelheim & *Barden Schmecken*: & fecit eum decollari. *Cosmodrom*. Otto item reperit venas auri & argenti *Goslarie*, unde duas Ecclesias collegiatas & nobile palatium imperiale fundavit ibidem. In immensum vero per talem aurifodinam ditatus, tam *Rome*, quam alibi Ecclesias cum Cœnobiis construxit. Ipse *Parthenopolim* Archidiaconatū Halverstadensem fecit Archiepiscopatum, præficiens ei *Adelbertum* & subiciens eidem Episcopatus *Citzensem*, *Misnensem*, *Mersborgensem*, *Brandeborgensem* & *Havelbergensem*, cum terra *Selavorū*. Ipse *Ducem Boleslaum* Bohemiæ, qui fratrem occiderat *S. Wenceslaum* captivavit, & *Bohemiæ* subjugavit: quibus reconciliatus Episcopatum *Pragensem* fundavit. *Vngaros* Augustam obsidentes ad requisitionem *S. Odolrici* Episcopi *Otto* adveniens ita humiliavit, ut vix septem de multis millibus dicantur evasisse. Eo tempore *Lotharius* rex Francorum à suis captus incarceration. Quod audiens *Otto* cum xxvii. legionibus ad eum liberandum Franciam aggreditur Occidentalem. Sed fama percepta metu Cæsaris statim relaxatur. Ipse castrum *Brifack* circa *Basileam* obsedit, in quo *Everhardus* supra dictus habitans, rapinis & incendiis terram vastabat. Erat tunc cum *Ortone* *Fredericus* Archiepiscopus *Maguntinus*, quem *Otto* fidelem reputavit: Ipse vero contra magnates induxit *Ottonem* deserere inter adversarios. Sicq; multis recedentibus, *Otto* cum paucis confusus in Domino, castrum cepit, *Everhardum* occidit, & *Giselbertum* Ducem *Galliæ* cum multis similiter aversis interfecit. Denum *Maguntiam* veniens, illam obsedit, *Fredericum* cepit, & in monasterio *Fuldensi* monachari mandavit, *Vilhelmum* filium suum in Archiepiscopatu *Maguntino* præficiendo. Similiter *Rothardum* Episcopum *Argentinensem* sibi suspectum deposuit, & ad *Monasterium Corbejen-*
se detrussit. Ipse autem fratrem suum fecit Archiepiscopum
 Colo-

Coloniensem *Brunonem*, cui non est similis repertus in devotione & bono regimine Ecclesie Coloniensis. Qui & plurima venerabilia loca in partibus illis fundavit & dotavit. Ipse dedit filio suo *Ottoni* filiam Imperatoris Græcorum *Theophaniam* uxorem: sicq; tribus illa affinitate Græcis est conjuncta. Filiam autem suam, nomine *Ricke*, dedit uxorem nobili *Rodolfo* de Bavaria, fratri patris *Conradi* sancti Episcopi Constantiensis. De eadem *Ricken*, venerunt *Welfones*. Idem *Otto* construxit *Schleswicz* & *Ottensund* nominavit. Uxor ejus supra dicta *Edith* multum misericors pauperibus dum multa cotidie tribueret, quodam tempore à rege prohibita, per eundem tentabatur. Nam ipse pauperis in specie, cum cæteris pauperibus expectabat *Edith* venientem, quam & manica apprehendens petiit sui misereri. Cumq; diceret, *se nec audere, nec aliquid habere*: ille subjunxit, *se adventitium nunc primum ab ea petentem in tanto festo vacuum relinquere nec debere nec decere*. Illa dicente, *se præter vestes in promptu nihil habere*: ille respondit, *vestis particula se bene posse juvari*. Illa miserta, manicam, quam manu tenuit, abrumpere permisit, quam pauper putatus abscondit, & illa veste truncata processit. Ad mensam igitur veniens alia veste induta, audivit à rege: *Cur in festo non indueretur pretiosiori?* & tandem tristis, sed in domino confisa, truncatam induit & integra videbatur. Quo viso rex partem abruptam ostendens, coram omnibus factum suum enarrans, licentiam plene concessit, quæcunq; vellent, rogandi. H. Idem *Otto* pius quodam festo Paschæ, dum puer quidam nobilis more puerili ferculum quoddam de mensa projiceret, & ob hoc à Dapifero percuteretur, pædagogus pueri Dapiferum occidit. *Otto* surrexit commotus occisorem puniturus, sed & fortior *Ottonem* projectum barba pilisque nudavit. Accurrentibus igitur aliis, dixit *Otto*: *plusego, quam*

E

ille,

ille, peccavi; qui honorem festo non detuli. Ideo non ipse me vidit, sed Deus sibi me tradidit. Sicq; absolvit eundem. Is igitur pius Otto vitæ termino propinquante, vidit in somnis sibi feminam mirabilem astare, quam quæsitit qua esset, & ad quod venisset. Respondit: *Effluxio ventris mihi nomen, & veni ventrem tuum ad tempus inhabitare, postmodum in visceribus septem principum recondenda.* Prædicto ergo modo res exitum habuit: nam primum in ipso rege, deinde in cæteris uno post alium dysenteria vitæ lumen extinxit, sicque anno regni sui **XXXVIIII.** *Magdeborg* sepelitur, T. E.

OTTO post Otto, regnavit Tertius Otto.

Sed primus Magnus dictus, qui vixit ut agnus.

Quas bene perduxit pius ecclesias cito struxit:

Magdeburgensem fundavit & Suerinensem.

Mira Dei gessit, Magdeborch & requiescit,

Inq; fori parte qua circumfunditur arte,

Sub turri sculpta stat imago sua bene fulta.

Filius ipsius, rex suis Otto pius.

OTTO Secundus dictus *Ruffus & Sanguinarius* ac pallida mors *Sarracenorum*, propter interfectionem paganorum, imperavit annos x. Cum filia *Theophania* Imperatoris *Græcorum* acquisivit imperio regna *Croatiæ, Calabriam, Siciliam & Apuliam.* Ipse bellum transferens in *Calabriam*, à *Sarracenis* sæpe victus, victor sæpius, tot eorum interfecit, ut, mirabile dictu, mare proprium mutasse diceretur colorem. Ipse tandem solus miraculose evadens pervenit ad suos. Ipse *Lotarium* regem *Francorum* *Lotringiam* vastantem cum inæstimabili exercitu prosecutus, condito die, scilicet *Kalendis Octobris*, *Franciam Occidentalem* intravit, quam usque *Kalendas Decembres* pervagatus, fines *Remensium, Laudunensium, Suesionensium & Parisiensium* diversa cæde vastavit, Ecclesiis ta-

men

men omni immunitate concessa. Ipse Bonventum expugnans,
 S. Apostolum *Bartholomæum* Romam duxit, proponens eum
 secum ducere in Saxoniam. Sed infirmitate præventus, man-
 sit uterque Romæ. Unde legitur apud S. Bartholomæum:
*In nomine sanctæ atq; individue Trinitatis Fredericus divina fa-
 vente clementia Romanorum Imperator. Nos pro inquirenda ve-
 ritate annales prædecessorum nostrorum, catholicorum Imperato-
 rum revolvimus, & in ipsorum sexto libro invenimus, qualiter
 Imperator Otto II. venerandum corpus sanctissimi Apostoli Bar-
 tholomæi, à Bonvento Romam detulit, & in insula Lycaonia in tum-
 ba porphyretica gloriosissime collocavit. Idem Otto, pacem su-
 am, quam mundo statuerat, violantes, interfecit, in urbe,
 unde Pantheon:*

*Otto secundus adest Romæ diadematē functus,
 Latus Apostolicis manibus discedit inunctus,
 Is dedit Italicis undiq; pace frui.
 Rex ubi discessit, gens Italabella capeßit,
 Terra perit, gens pressa gemit, nimis atq; gravatur.
 Rex venit iratus, concurrat ab urbe senatus.
 Suscipit imperij regia Romæ caput.
 Imperij vocat Otto Duces Comitesq; potentes,
 Pontifices simul Ecclesia recipit venientes,
 Et queritur populos pace carere suos.
 Judicis officio numerat, quos culpa notavit,
 Pænæq; præcipitur Ducibus condigna parari,
 Vltio terribilis dira flagella parit.
 Ante gradus Romæ mensas jubet Otto parari
 Multaq; circuitu jubet & tunc scamna locari
 Et loca principibus undiq; more dari.
 Dum cibus adducitur, dum potus & esca paratur,
 Dum proceres comedunt, dum latior hora putatur,
 Otto per armatos cinxit utrinq; latus:*

Præce

Praeco jubet taceant, & ne quis abhinc moveatur.
 Qui loquitur, qui se moveat, gladio feriat,ur,
 Turbatimet procerum, terror ubiq; datur.
 Crimina scripta Ducum, qua jusserat ante notari,
 Ante suas mensas jubet Otto sic recitari,
 Damnat & obtentos crimine lege pari;
 Qui meruit, damnatur ibi pœna capitali,
 Sanguine nobilium jam mensa potest maculari.
 Otto sibi capita quia vult quasi fercula dari.
 Humani capit is dum mensa cruore madescit
 Nos minus ante dat is rex jubet undiq; vesci,
 Mittit & ingratis, fercula cocta satis
 Taliter alludit sceleri sic corpora fudit
 Sic scelus excludit, sic pacis commoda cudit.
 Sic sua pax viguit, sic reus acta luit.

Iste idem Otto moriens testamentum suum condidit, thesau-
 rum suum in quatuor partes distribuens, unam partem dedit
 Ecclesiis, alteram pauperibus, tertiam militibus & ministris,
 & quartam sorori suæ *Mechilda*, Abbatissæ in *Quedelinborg*:
 sicq; obiens in Domino in orientali porticu Basilicæ S. Petri
 Romæ sepelitur. anno 982. [Gentes circa *Albiam* prope *indo-*
mitæ, noviter nunc ad fidem conversæ, iterum relapsæ, mul-
 ta mala fecerunt: opidum *Havelberg* ceperunt, sedemq; Epi-
 scopalem ibi destruxerunt. Brandenburgensem Episcopatum
 invasere, ipsumque Ecclesiæ pastorem fugere compulerunt;
 clerum autem omnem ceperunt, aliaq; multa horrenda fece-
 runt. Eodem tempore *Citensis* Episcopatus à *Bohemis* destrui-
 tur. Tunc & *Sclavi* urbem, quæ *Calve* dicitur, delevere, san-
 ctarumque monialium congregationem ibidem fugam inire
 compulere. Urbem *Hammaburg*, ubi tunc sedes Episcopalis
 erat, iidem incenderunt, & vastaverunt. A.]

OTTO

OTTO tertius, dictus *mirabilia mundi*, puer xviii annorum cœpit imperare cum matre annis xviii. Cujus provisor erat *Wilhelmus Maguntinus* Archiepiscopus, patruus ejus, qui de tributo *Lumbardia* fecit ei crucem DC. librarum auri purissimi, hunc titulum habentem: *Auri sexcentas habet hac crux aurea libras*. Ipse duxit uxorem, filiam regis *Arragonum*, quæ quendam nobilem Comitem, stuprum ejus recusantem accusavit Ottoni, qui nimis credulus occidit eundem; de quo *Pantheon*:

*Est juxta Mutinam, comitis domus, Amula dicta,
Imperij tunc obsequiis jussisq; relicta,*

Qua vacat hospitibus crebrius Otto suis.

*Corpore glorificum Comitem, vultuq; decorum,
Dum regina videt, stimulis urgetur amorum,*

Et cupit hunc regis clam violare thorum.

*In vitium regina virum dum flectere credit,
Veste trahit comitem, tractus sine veste recedit,*

Spreta dolens mulier vota nefanda dedit.

Protinus accito queritur regina marito,

Suggestit ut comitis caput amputet ense petito,

Crimine mentito credidit Otto cito.

*Jam dolus astruitur cito mors indigna paratur,
Nec locus in fonti pandere vera datur.*

Indicat uxori propria comes acta pudoris,

Dicens m. Ille mori, quam regis obesse pudori:

Se mihi prostituit femina digna mori.

Tu mihi post mortem conscia testis eris.

Judicio candentis eos ferri superabis,

Judicij causas dum præcipit Otto parari

Imperat & viduas celebri præcone vocari

Hisq; piis studiis jura cupita dari.

Astitit occisum plorans comitissa maritum,
 Dicit ei, dic poena reis quo jure paratur,
 Si rupta quandoq; fide vir fraude necatur?
 Retulit Otto, caput perdere jure datur.
 Intulit hac; tuate Caesar sententia damnat,
 Fraude meum jugulasse virum te, Caesar ô, pandam,
 Si vis jura coli, te decet inde mori.
 Hæc tacuit, rex obstupuit, dicens mulieri,
 Nescio quid quaris, nec vera tulisse videris
 Hujus enim sceleris quis tibi testis erit.
 Ecce caput comitis, dixit comitissa, paratum,
 Fraude tua periit, proprium cognosce reatum,
 Suscipe judicium te perhibente datum.
 Rex ait; iste comes meruit pro crimine mortem:
 Illa negat, cupiens ignitam sumere sortem.
 Rex parat ignita, femina vincit ita.
 Dum laqueo juris se conspicit Otto ligari,
 Mira viri bonitas ratione potest superari,
 Feminæ nutibus se finit ipse dati
 Dum regem comitissa tenet, dat regis honestas,
 Ut capit is sit plena sibi collata potestas,
 Cogitat illa modum quo regem perdere possit,
 Inducias modicas populis pro tempore poscit.
 Femina victa prece distulit illa necem.
 Nec tamen illa dedit, nisi rex promitteret illi
 Quod prius ignitis percat regina favillis.
 Pro tribus inducijs tribuit tria castra monarchus
 Nec fuit in reliquis concedere plurima parcus.

Et ista castra juxta inducias, primo decem, postea septem, &
 tertio octo dierum, adhuc vocantur ibidem, scribit Pantheon.
 Eo tempore S. Adalbertus Episcopus Pragensis primus obiit,
 occi-

occisus à Prutenis. Ad cuius honorem dictus Otto disposuit septem Episcopia in *Scavia*, & *S. Gaudentium*, fratrem *S. Adalberti*, fecit Episcopum Pragensem. Idem Otto dum *Aquisgrani* admirationis causa ossa *S. Karoli Magni* videret, audivit ab eodem in visu noctis, quod immatura morte vitam finiret sine prole: quod sic contigit. Nam *Roma* degens, cum jura regni & Ecclesie reformare cogitaret, Romani subito contra eum conspirantes, aliquos de suis occiderunt, unde rex recessit. Cui tunc *Crescentii* relicta misit chirotecas & annulum, quasi memoriale amoris. Cæsar autem nesciens illam esse veneficam, quam primum illis attractis morte præventus est. Ipse enim dictum *Crescentium* fecit suspendi in Castro *S. Angeli*, & filium eius *Placentium*, qui dictus est *Iohannes XVII.* Papa contra *Gregorium* intrusus, oculis privavit, & omnes fautores ejus interfecit, *Gregorium* honorifice restituendo. Ob hoc dicta mulier, quasi sub amoris specie Cæsarem veneficat: cuius corpus *Augustæ*, reliquum vero intestinorum *Aquisgrani* juxta *S. Karolum* sepelitur, ex cuius linea mater ejus originem duxit, ut scribit Magister *Tidericus de Nyem* in Chronica sua. *Hatto* Maguntinus Episcopus obiit, cui succedit *Wikegifu*.

HENRICUS II. filius *Henrici* ducis *Bavariæ*, & nepos *Otonis* primi, fuit enim filius fratris carnalis *Otonis*. Hic igitur *Henricus* dux *Noricorum* & *Bavariæ*, vocatus *Pius* & *Claudus*, imperavit annos *xxii.* menses *ii.* Dum enim in Ecclesia *Ratisbonensi* devotius oraret, audivit vocem dicentem sibi: *Post sex.* Quod ipse interpretatus post sex dies, deinde post sex septimanas, inde sex menses, & demum sex annos se moriturum: Deo providente post sex annos electus est in *Augustum*. Cujus uxor *Diabolo* procurante de adulterio accusata per *xv.* vomeres ignitos se purgavit. Hæc est sancta

Kunegund

Kunegundis. Ipse autem *Gisla*m sororem suam dedit uxorem Ungarorum regi, per quam cum toto regno conversus ad Christum, vocatus est in baptismo *Stephanus*, qui & convertit terram Polonorum, & est *Praga* sepultus; de quorū etiam genealogia multi nobiles devenerunt, quos Ungari pro sanctis venerantur, De quibus etiam venit *S. Elisabeth & Margareta* & cæteri. Maximum enim incrementum recepit fides Christi de domo dictorum Ottonum, ut scribit idem T. N. quorum etiam tempore fides in tantum crevit, ut nec angulus esset in Sclavia, qui non urbibus & monasteriis abundaret. H. Iste Henricus vir magnæ devotionis, habuit consilium in *Tremonia*, anno regni sui quarto, ubi fuerunt præsentibus Magdeburgensis, Colonienfis & Bremensis, Archiepiscopi; Monasteriensis, Osnabruggensis, Padebornensis, Metensis, Wormatiensis, Leodiensis, Trajectensis, Verdenfis, Hildensemensis & Merseburgensis, Episcopi, cum aliis multis nobilibus: in quo consilio ordinatum fuit, inter cætera, quod post obitum cujuslibet principis seu Episcopi; quilibet Episcopus superstes, ibidem ex iis per xxx dies qualibet die missam pro defunctis diceret, vel per se vel per alium & CCC. pasceret pauperes, & totidem denarios pauperibus aliis erogaret, totidemq; lumina accenderet: Rex autem & regina pauperes pascerent MD. & totidem denarios pauperibus aliis erogarent. Alii vero inferiores similiter facerent secundum suas facultates. Sequenti anno fuit statutum etiam in consilio, ut corpus Dominicum ad sinistram, calix ad dextram sacerdotis poneretur in missa. Cum igitur istud in consilio sit statutum, non licet sacerdotibus singularibus immutare. Idem Henricus dum in extremis ageret, dedit Ecclesiæ Merseburgensi calicem xx. libras auri ponderantem, cumq; natalem Domini Babenbergæ, Pascha Parthenopoli, Pentecosten

sten vero Goslarix celebrasset, venit in castrum suum *Grone*, ubi languore correptus III. Idus Julii, anno vitæ suæ LII. decessit in Christo, Bamberge translatus, sepultus in Ecclesia S. Petri, quam de novo fundavit, anno Domini M X II. anno regni sui, ut alii scribunt, decimo. De eodem legitur, quod dum in extremis ageret, solitarius quidam audivit turbam, & quærens, qui essent, audivit, *quod legio demonum, ad tollendam animam Imperatoris festinantes.* Et ille dæmonem adjuravit, ut ad se rediret, quid de anima fieret relaturus. Dæmon rediit dicens: *Dum bona opera Cesaris & peccata sua ponderanda ponebantur, in statera, venit adustus Laurentius, imponens calicem, qui preponderavit omnibus peccatis suis, & sic anima ejus defraudati sumus: Quod dum ego vidi, commotus abstuli de calice auriculam unam.* Et compertum est Imperatorem illo die decessisse & auriculam calicis deesse; qui inter cætera ornamenta, quæ idem Imperator Ecclesiæ Mersburgensi contulit, usq; in præsens ostenditur. *Cosmodr.* Bambergense Episcopium coepit, cui Eberhardus præficitur ab Henrico, & Hungaria convertitur. Sclavi iterum à fide aversi Christianis magnam stragem intulerunt. Nam tanti martyrizati sunt in Saxonia, ut vix possent libro comprehendi: inter quos fuerunt, *Iohannes* Episcopus Magnipolensis, *Oppo* Presbyter super altari immolatus, & *Godescalcus* in urbe Leontio, Teutonice *Lenzin*. H. Imperator igitur Henricus curiam celebrans in *Werben* juxta Albiam, illos convertit ad pacem. *Egbertus* Marchio Saxonix, fundator Ecclesiæ S. Cyriaci in *Brunsvick*, obiit. De Henrico vero præmissio T. E.

*Hic est Henricus, qui Christi rexit amicus
Vixerat hic munde, cum conjuge Kunigunde,
Hi fuerant tanti, quod facti postea sancti.
Marsburg fundabant, Bavenberg & situabant.*

E

Baven-

Bavenberg sancti restant ambo tumultati.

Qui vixit mundus Conradus, eratq. secundus

Nominis illius, rex fuit ipse pius

Exstruxit Goslaria pius Ecclesiamq. Maria.

CONRADUS secundus *Salicus & Spirensis*, quia *Spiram* valde dilexit, imperavit annis xv. prius dictus est *Cuno de Webelingen* in *Suevia de genere Ottonum*, condidit multas leges, & fecit præcipuam pacem in *Almania*, sub edicto, ut quicumq; infringeret, capite plecteretur. Cujus statuti transgressor accusatur Comes *Lippoldus*, qui fugiens à facie regis, heremitorium sibi construens in vasta solitudine, vixit ibidem cum uxore. Contigit igitur *Cæsarem* in venatu ibidem nocte permanere, qua & *Lippoldi* conjux peperit. Et audivit *Cæsar* vocem dicentem: *Accipe, Accipe.* Et rex tremefactus audivit secundo: *Redde, redde, redde.* Et tertia vice; *Fuge, fuge, fuge.* Et adjunctum erat: *Conrade, hic puer erit gener tuus.* Recedens ergo *Cæsar*, mandavit puerum occidi, & cor sibi præsentari. Videntes autem puerum elegantem, qui miseri fuerunt, misericordia moti, dimiserunt vivum, cor leporis pro corde pueri præsentantes. Inde casu *Henricus* Dux *Saxonum* iter agens, puerum pulchrum reperiens, in filium adoptavit, *Henricum* à se nominando. Crevit puer, prudens & pulcher, & petitur à *Cæsare* *Conrado*. Cui cum summe serviret, & omnibus placeret, cœpit rex cogitare de priori visione, timens illum esse filium *Eremitæ*. Cum ergo esset in *Italia*, scripsit literas reginæ per eundem ut statim occideretur. Contigit autem juvenem in via apud quendam presbyterum hospitari: qui sciens eum ab *Imperatore* venisse, curiosius nova diligens, literam regis aperuit, & nefas quidem invenit horrens, diligentius radendo, ubi scriptum erat: *Invenis occidatur; rescripsit: Filia mea tradatur.* Regina hoc legens,

gens,

gens, & juvenem elegantem videns, de suorum consilio, juxta regis scriptum tradidit ei filiam in uxorem. Quod rex Conradus percipiens, ait: *Contra Domini voluntatem non possumus.* Matrimonium ergo approbans, generum suum successorem imperii declaravit, cum prole careret. In eodem loco eremi, construxit idem Henricus monasterium *Herze* nominatum, dominarum secularium in dioecesi Paderburnensi. Idem Conradus fratrem habuit *Henricum* Ducem Sueviæ, qui sibi diu rebellans, tandem venit ad *Stefanum* regem Ungariæ. Qui, dum factum audiret, jussit ei die parasceves carnes apponi. Et nefas horrenti, dixit: *Savire in fratrem, & hodie tibi carnes assumere, a quo licitum est.* Sic leviter castigatus remeans gratiam fratris impetravit. Idem Conradus liberavit terram Lusitorum à Sclavis, quorum rex *Misacho* innumerabilem multitudinem virorum ac mulierum trucidavit in Saxonia Orientali. Nunc autem coronam cum regalibus imperatori transmisit, ac se subditum fore promisit. Quem rex clementius quam existimaverat *Mersborg* suscepit, eiq; cum ejus patruelle dimisit. *Werben* enim castellum obtinuit, multis ibi Christianis occisis, quos Imperator nunc subjugavit. Eclipsis solis facta est hora sexta, & tonitrus tantus, quod LX. viros de exercitu regis, cum equorum armentorumq; magna multitudine peremit, rege Conrado existente in campo Mediolanensi: & sequenti die similiter eadem hora multos prostravit. Tunc *Bruno* Episcopus, familiaris Imperatoris, missam ibi celebrans, vidit S. Ambrosium Imperatori minantem, nisi civitati parceret. Sicq; parcens ab Italia recessit, Spira sepultus. *Versus:*

Duxerat ex villa, quam rite vocant Guebelinga

Inclita nobilitas regnum generatur ab illa.

Magna ducis gesta fuerant, sed major honestas.

*Conradus pro pace duces deponit honore,
 Et pacis sancita facit constare favore.
 Vnus erat Comitum pacem violasse notatus,
 Cui domus in latebris nemorum clam parva paratur.
 Ille locus nemorum, quo tunc fuit ille creatus.
 Nobilis ecclesia nobis Hertzanga vocatur
 Magna Creatori nunc ibi pompa datur.*

Circa hoc tempus obiit *Bernhardus* Dux Saxonum, relin-
 quens duos filios, *Henricum* & *Ordolfum*, qui duxit filiam re-
 gis Danorum, de qua genuit *Magnum*.

HENRICUS III. dictus *pius* & *niger cum barba*, impe-
 rat annos XVII. fuit filius *Lippoldi* Comitis prædicti, & gener
Conradi Imperatoris: cujus & dictus est filius, saltem adopti-
 vus. Unde T. E.

*Conradi natus, Henricus nempe beatus,
 Rexit non frustra tribus annis & tria lustra.
 Hic in honore Dei sic Simonis atq; Tadei,
 Quam cito perduxit pius ecclesiam sibi struxit.
 Hinc rex, à Christe, placeat tibi tertius iste.
 Summum Pontificem Caesar perduxerat idem
 Pontifices multos & ob hoc etatis adultos
 Goslere cantarent, & ut aram sanctificarent,
 Hanc ita dilexit, dum Caesar & omnia rexit,
 Parti Spirensi sic parti Goslariensi.
 Terris humatus jacet Ecclesiis tumultatus.*

Uxor ejus castissima *Agnes*, filia *Wilhelmi* Piçtaviensis Ducis,
 Is Cæsar Henricus ita se exterius agebat ad populum, ut sui
 non oblivisceretur interius. Considerans enim tanti nomi-
 nis majestatem longe suis præcellere meritis, nunquam signa
 regalia sibi præsumsit imponere, nisi confessionis ac pœnitent-
 iæ, verberum etiam satisfactione licentiam à Sacerdote sup-
 pliciter

pliciter mereretur. Quadam igitur festiuitate supplex ac pœ-
 nitens cœpit adire antistitem Coloniensis Ecclesiæ *Annonem*
 nomine. Mox sacer antistes, sicut parcere solitus erat inopī
 & pauperi, sic misericors absq; misericordia sœvire cœpit in
 principem vehementissimis illum invadens correptionibus,
 illumq; durissimis verberum plagis afflictum, non aliter illum
 ea die coronatum incedere concessit, quam prius manibus
 suis xxxiii. libras argenti in pauperes expendisset. Nec ab-
 nuit Imperator, sed cuncta passus est & fecit. Sicque demum
 more suo processit indutus. Miranda sane constantia præsu-
 lis, nec minus laudanda humilitas principis. Porro in utro-
 que timoris Dei imitanda perfectio. Imperator iste synodum
 habuit Goslariæ, ubi *Petrus* rex Ungarorum cum aliis præsens
 erat: & sequenti anno in natali Domini Treveris consilium
 celebravit. Fuit quoque hoc tempore in Ecclesia Dei, de quo
 legitur Dist. xxiii. *In nomine Domini.* Dum Eremita quidam
 confessor regis scripsit ei eleganter in hæc verba: *Imperator*
Henrice, omnipotentis vice. Vna Sunamitis, nupsit tribus maritis.
Dissolve connubium, tri forme dubium. Rex itaq; sicut erat ho-
 mo discretus, collecto exercitu Constantiam venit, ubi sy-
 nodo principum pacem hæctenus inauditam statuit, & per e-
 dictum, sicut Conradus inceperat, confirmavit. Ibi histrio-
 num collegium, quod, ut assolet, affluerat, vacuum abire
 permisit, pauperibus ea, quæ membris diaboli subtraxerat,
 largiendo. Meretricum etiam ad ii. millia fugari iussit ab ex-
 exercitu. Cæsar tunc cordetenus dolore compunctus multis
 malis quæ tunc facta sunt Christianis, tam cæde, quam discor-
 dia & fame diversarum provinciarum; ab omnibus, quibus
 potuit, veniam petiit, cunctis quoque, qui contra eum vel
 regnum commiserant, relaxavit. H. Inde pergens ad Itali-
 am uno Paparum occurrente in Lombardia, altero in *Barden-*
berge.

berge, tertio in Tuscia, quemvis eorum statim ut advenit,
 debita veneratus humilitate, pariter in urbem ductos, & syno-
 daliter degradatos, in exilium relegavit; quorum nomina
 fuerunt: *Silvester* tertius, *Dumasus* tertius, prius dictus *Poppa*
 Episcopus Brixienfis, & *Gregorius* sextus, prius *Gratianus*, qui
 sedit annos III. Tribus vero istis degradatis substitutus est E-
 piscopus Bambergensis *Clemens* secundus, prius dictus *Suve-*
deggerus, à quo coronatus est Henricus cum uxore. Iste Cle-
 mens, vix sedens duobus annis sepultus est Bambergæ. Idem
 Henricus tempore quo schisma sedavit, compulit Romanos
 jurare, quod sine consensu Imperatoris nullus assumatur in Pa-
 pam, eo quod tantū schisma fecerunt. Idem dum festum Pen-
 tecostes Maguntia celebraret, ortum est jurgium in Ecclesia
 infra missam inter cubicularios Archiepiscopi Maguntini, &
 Abbatis Fuldensis, quis eorum dominus propior sederet Im-
 peratori, cum Abbas ex antiquo privilegio haberet ad dextrā
 ejus residere. Ventum est igitur ad pugnam & pavimentum
 inundatur sanguine. Et statim pace statuta templum purga-
 tur & missa reinchoatur. Sequentia tunc cantata, vox ab aëre
 lapsa est: *Hunc diem bellicosum ego feci*; sic ait diabolus. Impe-
 rator autem ait; *tu omnis malitia inventor & inceptor, diem*
bellicosum & luctuosum fecisti, at nos per Dei gratiam, qui ipsum
gloriosum fecit, pauperibus reddemus gratiosum. Sic missa so-
 lemniter finita, dapes omnes, quæ Cafari & curialibus para-
 bantur, egenis per præcones conclamatis, distribuebantur.
Vincent. in spec. Idem Imperator subegit Vindelicos popu-
 los, Suevis contiguos, eosq; fecit tributarios; ita ut diebus
 suæ coronationis quatuor reges eorum lebetem, quo carnes
 condiebantur, in humeris suis vestibus inductis ad coquinam
 vestirent. *ibid.* Idem Henricus scolarem quendam satis in-
 dustrium, sed fuscum, nomine *Hildebrandum*, fecit filio suo
 pæda-

pædagogum. Iste dum puer erat, filius carpentarij, hastulas ludendo composuit, in hæc verba: *Dominabor à mari usq; ad mare.* Quod presbyter superveniens legit, & patri ejus consultuit, ut applicaretur scholæ. Quod contigit, & factus adultus, factus est pædagogus præsens, de quo plus in Gregorio. Quadam ergo nocte Cæsar vidit in somno filium suum ad mensam solemnem sedere, cum eodem scholare fufco. Cui tunc duo cornua crescebant ad cælum sublimia, quibus filium suum dejecit in lutum. Visionem narravit uxori, & ipsa resolvit in hunc modum: *Scholaris iste Papa futurus destituet filium tuum ab imperio.* Quo audito, præcepit rex scholarem incarceratum in *Hammerstein* fame perire. Expleto autem anni circulo, regina cum principibus intercessit pro scholari, magnum Romanorum Imperatori pudorem impingens, cum somnia sæpe fallant, si quisquã ab illo hac de causa periret. Taliter iste absolutus ivit ad studium, & habitu mutato factus est monachus, & gradatim ascendens factus est Papa Gregorius sequens. Henricus vero iste tertius moriturus, quia semper corde erat *Goslaria*, ut viscera sua ibi reconderentur petiit, reliquum autem corpus locaretur *Spira*, cujus extitit fundator. Qui celerem affectus effectum consecutus est, ipso præsentem vitam in Domino finiente III. Non. Octobr. H.

HERICUS IV. imperavit annos L. Admodum puer assumptus est, matre regente quasi x. annis imperium. Quæ tandem consideratis malis imperii, quibus resistere non valuit, Bavarorum ducatu sibi in dotem dato relicto, Romam ivit, ibi sepulta juxta S. Petronillam. Hæc est *Agnes* uxor Henrici tertii. Puer ergo iste Henricus IV. cœpit venatui, lususibus, aliisq; plus quam justitiis faciendis operam dare. Inde cœpit discordia principum contra eum suecrescere. Irritabat enim multos nobiles, & singulariter Saxones eo quod *Ottone*

Du-

Ducem Saxoniae sive de *Brunswil*, ducatu Bavariae privavit, & *Wolfroni* Suevo contulit. [Iste Otto construxit monasteriū S. Basilij in *Northeim*, cujus filii *Sigfridus*, *Hermannus* & *Cono*, non Duces, sed Comites in *Homburg* amplius dicebantur. Istius Sigfridi filius æque *Sifridus*, fundator est monasterii in *Amelungsborn* & iste ultimus Sigfridus obiit sine liberis in *Northeim* in capella S. Nicolai cum suis patribus in Christo sepultus. *Hermannus*, etiam filius istius Ottonis occisus est à militibus Episcopi Traiectensis; & *Cono* frater ejus à funestis hominibus nocte quadam interemptus est. A. Et hoc anno 1103.] Iste Henricus construxit contra Saxones castrum firmissimum *Hartesborg*, unde sæpius Saxones impugnavit. Sed isti conglobati castrum diruerunt, & ex hoc multiplex prælium exortum est. Otto enim Dux Saxonum cum Saxonibus magnam cædem fecit contra regem juxta *Esschenwegen*, anno Domini 1069. sed pax facta inter eos juxta Parthenopolin non diu duravit. Eodem enim anno Saxones regem fugabant, & castrū *Hartesborg* destruentes claustrum Canonicorum, quod ibi erat, penitus destruxerunt, & dictū nefas, innocentis filii regis ossa in contumeliam patris de sepulchro ejicientes, dispergunt. Imperator ergo valida manu Saxones petit plurimis præliis, Anno enim Domini *MLXXIII*. fuit expeditio prima regis in Saxoniam, quæ tamen statim pacificata est. Secunda expeditio bello commissa est juxta flumen *Unstrut*, ubi inter multos nobiles cecidit *Gebehardus* pater Lotharij Imperatoris sequentis, & Episcopus *Lozannæ* cum aliis occisus est. Tertia expeditio eodem anno in autumno facta est, ubi diu ad invicem pugnantibus, *Rodolfus* Dux Suevorum & Burgundiae, vir bonus & amator pacis, utriq; parti consulens apud Saxones obtinuit, ut pacem cum rege facientes sine molestia remearent ad propria. Quod dum placeret & confirmatum esset, die

set, die Dominica, cum treugæ starent ad illum diem, Cæsarienses super Saxones inermes & nihil mali suspicantes, irruentes, multos occiderunt, & principes eorum captos arctæ custodiæ manciparunt. Contristatus est valde Rodolfus, eo quod promissa non servarentur. Post paucos igitur dies, præter voluntatem regis & scitum Principes Saxonum liberati ad propria redierunt. Tunc principes Saxoniae cum amicis contra regem conjurant, multos sibi attrahentes, videlicet *Sigfridum* Maguntinum & *Gevehardum*, & Alseburgensem, Archiepiscopos; *Adelbertum* WORMATIENSIS & *Alberonem* Wortzeburgensem; quibus & *Cono* Colonienſis Archiepiſcopus, imo & Papa *Alexander*, consensum dicitur præbuisse. Quibus rex territus Saxonia discessit, & collecto exercitu quartam fecit expeditionem, sed frustra. Tunc autem Principes Saxoniae contra regem colloquium habuerunt in *Oppenheim*, & legatis missis omnia Papæ detulerunt. *Cono* Colonienſis ergo & *Harmannus* Bambergensis, Episcopi ad curiam missi, regem literis Apostolicis vocaverunt ad satisfaciendū de iis, quæ Romæ sunt audita. Rex primam & secundam vocationem non advertens, tertia vice vocatus, de suorum consilio Papæ comparuit, recipiens in mandato integro anno humili veste pedester limina SS. Romæ visitare. Quod dum humiliter implere satageret, consilio Maguntini Episcopi, & quorundam aliorum regis æmulorum Apostolicus misit auream coronam dicto Rodolfo, sic insignitam: *Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodolfo*; præcepitq; Electoribus, ut statuerent eum regem. Sed Rodolfus non consensit, dicens se regi jurasse nec posse fidem violare. Sed tandem prece victus istorum Papæ consensit. Porro Cæsar Romæ consistebat, ignarus malorū, quæ adversus eum agebantur. Surrexit ergo Straceburgensis Episcopus regis amicissimus, & velociter pergens Romam, in-

G

venit

venit regem inter memorias martyrum conversantem, nunci-
 cians novum principem erga se electum, opusq; esse quanto-
 cius Alemanniam revisere. Cumq; rex diceret, *nequaquam sine*
licentia Papæ abeundum: Ille respondit; *Noveris certe omne hoc*
conspirationis malum de fonte Romana perfidia manasse. Egressus
 ergo Rex venit in Almaniam, & lætati sunt sui, præcipue civi-
 tates Rheni, congregavitq; exercitum grandem, & fuit cum
 eo, qui postmodum terram sanctam recuperavit, ille *Gotfri-*
du famosissimus, pugnaveruntq; Reges mutuo, & victa est
 pars Rodolphi, vulneratusq; manu dextra, dixit suis: *Videtur*
manum meam vulneratam, hæc ego juravi Domino meo Henrico
non nocere, nec ejus gloria insidiari. Sed jussio Apostolici, petitiog
Principum, me fecit juramenti transgressorem. Et hæc dicens,
 juxta fluvium *Elstar / Mersborg* delatus in brevi deficiens, ibi-
 dem cum honore sepultus est. Hunc autem inunxit Syfridus
 Archiepiscopus Maguntinus in *Borchem*. Anno igitur Do-
 mini *MLXXVIII*. expeditio Regis Hinrici quarta facta est con-
 tra Saxones juxta fluvium *Necar*. Tunc etiam Saxones obsi-
 derunt *Wörseborg*: & anno sequenti expeditio quinta facta
 est in Orientali Francia, & utrinque multi ceciderunt. Sexta
 autem facta est in Hassia, ubi *Frislar* combusta cum monaste-
 rio S. Bonifacii. Septima vero facta iterum prope *Unstrot* /
VI. Kal. Febr. cum magno utrorumq; casu. Anno igitur Do-
 mini *MLXXXIII*. Saxones cum suis *Wörseborg* obsidentes,
 cum Rex civitati succurreret, ipse fugatus & exercitus ejus
 contritus est, & civitas capta. Tunc Sifridus Archiepisco-
 pus Maguntinus obiit, & *Verselo* succedit. Anno Domini
MLXXXV. duæ expeditiones Imperatoris contra Saxones factæ
 non nocuerunt. Tandem Imperator pacem faciens cum Sa-
 xonibus Romam ivit, cui Græcorum Legati magna munera
 obtulerunt in auro & argento & vasis prætiosis. Tunc Henri-
 cus

eus Imperator cepit Campaniam & Apuliam, & omnes Romanos in deditioem, & cum magna gloria Romam intravit. Unde Romani compulsi xx. obfides ex nobilibus regi dantes, petierunt diem, quo se cum Papa humiliter Regi præsentarent. Sed die statuto Papa fugiens, Salerniam secessit. Imperator ergo *Wigbertum* Ravennatensem Episcopum *Clementem* appellando, Papam constituit, à quo ipse cum *Berta* regina coronatur. Inde Augustam ab hostibus invasam liberavit, & Maguntiam veniens grandi collecto Episcoporum consilio, Gregorium VII. tanquam regni traditorem, damnavit; sicut & Wormatiæ omnia decreta ejus cassavit. Ibi enim in festo Pentecostes Rege suggerente omnes Principes, & Episcopi universi, præter Saxones, contra Gregorium Papam conspiraverunt, mittentes ad eum epistolam, ita post multas culpationes in eum coniectas conclusam: *Quia igitur introitus tuus tantis perjuriis est initiatus, & Ecclesia Dei tam gravi tempestate per abusionem novitatum tuarum periclitatur, & vitam conversationemq. tuam tam multiplici infamia dehonestasti, obedientiam, quam tibi nullam promisimus, nec de cætero ullam servaturos esse renunciamus. Et quia nemo nostrum, ut tu publice declamabas, tibi hæcenus fuit Episcopus: tu quoq. nulli nostrum à modo eris Apostolicus.* Ibi omnes Episcopi rebelles Imperatori de mandato Clementis judicantur deponendi. Tunc Gregorius ivit ad Franciam, quia isti pro Papa tenuerunt, & schisma grande factum est, quia Gregorius Imperatorem degradavit & cum suis excommunicavit. Circa tempus illud æstas tam fervida facta est, ut non solum homines, sed & pisces perirent in aquis: Et terræ motus magnus portendens malum toti orbi imminens. Tunc Maguntia, Babenbergæ multa monasteria sunt exusta. Tanta igitur discordia inter regem & Saxones durante, ipsi elegerunt *HERMANNUM Knuffloel* / in Cæsarem;

rem; sic enim ipsum nominabant, quia electus fuit in *Isleve*,
 ubi allium abundat. Hic consecratus est Goslariæ à Sifri-
 do Maguntino Episcopo. Et tandem Saxonibus iterum pa-
 cificatus, dictus Hermannus, regis nomine deposito, per-
 missione Imperatoris, voluntarie reversus est ad propria. An-
 no ergo sequenti, scilicet *MLXXXIX*. Imperator dixit filiam re-
 gis Tuscorum *Agnetem* castissimam, & in Italia fere septem an-
 nis tunc morabatur. Æmulis autem Regis Papam inducen-
 tibus conclusum tandem est, non commodius quam per pro-
 prium filium Imperatorem posse à regno depelli. Unde Ma-
 guntinus, Coloniensis, Warmatiensis & Spirensis Præsules
 præcipue ex mandato Papæ Paschalis, sicut procuraverunt,
 ad Henricum in *Ingelinhem* dixerunt ex ore Papæ: *redde nobis
 coronam ceteraq; imperialis vestitura clenodia filio tuo deferenda.*
 Cumq; causas, cur ita, requireret, responderunt: *Eo quod E-
 piscopatus, Abbatis & Ecclesia regimina venalia simoniace fecisti.*
 Contra quod Rex ait; *dicitis, quod spirituales dignitates vendi-
 derimus; Dic ergo Maguntine, adjuratus per nomen aeterni Dei,
 quid exegimus aut recepimus, quando te Maguntia profecimus? Te
 quoq; Coloniensis, per fidem contestamur, dic quid nobis dedisti
 pro sede, cui nostra munificentia prasides?* Illis tacentibus, nil
 hujus rei gratia postulatū aut acceptum: Rex ait: *Gloria Deo,
 quia vel in hac parte fideles inventi sumus. Certe dignitates ista
 prestantissima magnum questum camera nostra intulissent. Nolite
 ergo gloriam nostram confusione terminare. Si autem curia decre-
 verit, filio nostro coronam manibus propriis resignabimus.* Cœpe-
 runt ergo Principes hæsitare, quid agerent, quia magnarum
 rerū ingressus semper sunt difficiles. Pontificibus autem ma-
 litia stipatis, & Regi quasi desolato, dixit Maguntinus: *Nonne
 nos sumus, qui regem eligimus? Negotium pro quo venimus ex-
 plebimus.* Sicq; Regem purpura cæterisque sacris exuerunt.

Tunc

Tunc Rex, *videat*, ait, *Deus*, *judicet*, *quæ inique agitis contra me*. Illi vero obturantes aures suas, imperialia filio deferentes, ipsum contra patrem instigarunt. Rex autem tantum xv. comitatus, venit ad quendam nobilem, qui nomine sui exercitum congregavit, & commissum est sæpius bellum patris adversus filium, & nunc hic, nunc iste triumphavit. Tandem Cæsar victus dixit Episcopo Spirensi: *Ecce destitutus regno, nihil mihi melius est, quam Deo servire. Da mihi præbendam apud Spiram; scio enim literas, & adhuc possam choro subservire, & virgini Mariæ, cujus ingens templum decoravi.* Ad quem ille, *per matrem Domini*, inquit, *non faciam.* Tunc rex suspirans, ait; *misereatur tui Deus.* Indeque ad tantam pervenit paupertatem, quod ocreas exponens pro pane, cum præter Gladium nihil haberet, illum filio misit, dicens: *Si plus sibi reliquisset, plus sibi misisset.* Sicque Henricus solemnissimus Imperator, dictus Pater pauperum vii. Id. Augusti, migravit ad Christum, & Leodij stetit quinq; annis inhumatus in capella deserta, donec ei filius absolutionem impetravit. O magna Dei judicia, quæ completa sunt in tam præpotenti viro. Sperandum est autem, quod eamini iste tribulationis, scoriam ejus decoxit peccatorum. Unum vero scire licet, quod Romana sedes adhuc hodie luit factum istud. H.

HENRICUS quintus, filius quarti, imperat annos xx. Duxit uxorem *Mechilt*, filiam Regis *Angliæ*. Ipse habuit conventum Episcoporum in villa regia *Northusen* / ubi Rothardum Episcopum Maguntinum, quem pater privavit, restituit. In festo Paschæ habuit consilium Episcoporum in *Quedelnsborg* / ubi decretis patris lectis quæcunq; poterant emendari, corrigebantur. Simoniam vero ad Apostolicam audientiam differebant. Ibi Fredericus Halverstadensis Episcopus deponitur & Mindensis, convicti de Simonia. Hildensemensis

autem & Padebornensis suspensi sunt ab Apostolico exami-
 mandi. Idem Rex, dum quadam die esset in civitate Imperiali
 Lübecke / improvise supervenit exercitus *Ranarum*, i. e. *Slavo-*
rum, *Rugianorum*, quos auxiliante Deo Christiani vicerunt,
 feceruntq; tumulum magnum de corporibus paganorum, qui
 usque hodie dicitur *Ranenbergh*: statuentes ut die Kal. Augusti
 celebreretur annis ibi singulis illius recordatio perpetua. *Ex*
Chronica Sclavorum. Idem Henricus cum ingenti armorum
 multitudine Romam pergit: cui *Paschalis* Papa non modice
 lætatus cum suis occurrit. Ut autem ventum est ad consecra-
 tionem, exegit ab eo Papa juramentum fidelitatis. Rex autem
 jurare nolens dixit: *Imperatorem nemini debere jurare; cui jura-*
mentorum Sacramenta ab omnibus sint exhibenda. Facta est ergo
 inter eos contentio, & irruerunt Romani, & ortum est bellum
 in domo S. Petri, quale non est auditum ab antiquis: præva-
 luitque Regis exercitus & Romanos attrivit, repletaq; est do-
 mus sanctificationis morticiniis, profluxitq; sanguis in Tibe-
 rim. Vidisses ibi Cardinales funibus in collo missos nudos tra-
 hi vinctis post terga manibus, Papamque captum: sicq; Papa
 compulsus Regem consecravit, captivis relaxatis. Inde idem
 Henricus ad Poloniam movit exercitū, multoq; labore dene-
 gatum terræ illius exegit tributum. Sequenti anno nunciatur
 Regi, quendam paganum ducatum occupare, gentis Bohe-
 micæ: qui mox Principes cum valida manu præmisit. Qui pro-
 spera velocitate Pragam cum hostibus intra deprehensis cepe-
 runt, Regiq; subsequenti cum triumpho occurrerunt. Tunc
 idem Henricus ducatum Saxonix tribuit *Ludero*, eo quod *Ma-*
gnus filium non haberet, sed tantum filias. *Luderus* autem
 cum modestia gubernavit tam Saxones quam Slavos. Iste est
 Imperator sequens. Postquam ergo Henricus Imperator pro-
 sperè agens ducem Bohemix *Bosovi* ducatu privavit, & ter-
 ram

ram tributariam fecit; voluit Saxoniam subjugare & tributariam facere. Unde destruxit *Halverstad* & *Brunsvik* obsedit. Saxones autem adunati se fortiter adiutorio Dei defendentes, tam ab illis Christianis, quam ab altera parte à paganis Sclavis terram suam defenserunt. Tunc enim Slavi Saxoniam infestabant. Sed *Luderus* Dux Saxonum novem urbibus eorum subjugatis pacem fecit, petitis & acceptis obsidibus, victor rediit in hostes *Cæsarienses*. *Reynhardus* tunc Episcopus *Halverstaden* inter missarum solemnias verbum faciens ad populum movit eos divinam implorare clementiam ac pro defensione libertatis & patriæ viriliter pugnare. Unde Saxones armati hostes quasi oves aggressi tanto sunt furore, ut xx vel xxx Imperiales ab uno Saxone occumberent. Toto ergo die in *Welpesholt* pugnatum est, & nox bellum diremit. Rex itaque fugatus nocte pererrans, tandem se recepit in *Bavariam*: Saxones autem victores ad propria redierunt, inde & oppidum *Openheim* violenter ceperunt & destruxerunt; verum flammis conflagentibus ad duo millia hominum perierunt. Inde & castrum *Kyffhusen* prope *Northusen* est eversum. *Versus*:

*Anno milleno centeno ter quog, quinto,
Silvam Welfonis perfuderat unda cruoris,
Salvi Saxones Francones atq, Thuringi:
Henrici Regis exercitus est superatus.*

Dux *Luderus* Saxonum, & Comes *Hermannus* de *Wingenborg* cum forti manu civitatem *Münster* invadunt, pro restituendo Episcopo *Tiderico* spoliato: in quo tumulto templum *S Pauli*, cum tota fere urbe flamma consumsit. Restituto autem Pontifice multam pecuniam prædicti Principes ad restitutionem Ecclesiæ contulerunt: & dixerunt homines, tanti excidii causam non esse aliam, nisi quod defuncti *Borghardi* Episcopi, qui multa illic ex iniquitate comportaverat, monstra-

retur

retur Deo oblatio non placuisse. Imperator iterum Romam vadit propter sedandam discordiam inter regnum & sacerdotium. Rex enim uti volens autoritate & consuetudine privilegiata, quæ à Karolo Magno Romanis Imperatoribus data, jam quasi ccc. annis sub LXIII. Apostolicis duravit: qui licite dabant Episcopatus & Abbatias per virgam & anulum. Contra quos Gregorius Urbanus, & cæteri censebant, nec posse nec debere aliquam dignitatem Ecclesiasticam dari à manu laicali, Inreconciliatione ergo quæ tunc facta est inter Imperatorem & Papam die Paschæ, Papa post lectum Evangelium tradidit Henrico coronato ante altare B. B. Petri & Pauli, in oculis omnium Principum, privilegium de investitura Episcopatum & Abbatiarum per anulum & virgam. Dein tradidit ei corpus & sanguinem Domini nostri Jesu Christi, dicens: *Domine Imperator, hic corpus Domini, natum ex Maria virgine, passum pro nobis in cruce, damus tibi in confirmationem vera pacis inter me & te. Specul. hist. lib. XXVII. c. X.* Similiter factò conventu apud urbem Wangionum, quæ nunc dicitur *Wormatia*, pro pace & concordia inter Papam & Regem; per Hostiensem Episcopum, quem cum cæteris legatis suis Papa transmiserat, tractabatur: qualiter ecclesiasticas investituras, cæteraq; spiritualia negotia, quæ multo tempore Teutonici administraverant; tunc Rex Ecclesiæ dimiserit, vel qualia ipsi autoritas Apostolica concesserit, utriusq; partis scripta docebunt, hoc modo: *Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, pro Dei amore, & S. Romana Ecclesia, & pro remedio anima mea, dimitto Deo, & S. Apostolis ejus Petro & Paulo, sanctæq; catholica Ecclesiæ, omnem investituram per anulum & baculum; & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem & liberam consecrationem. Possessiones quoq; & regalia B. Petri, qua à principio hujus discordia, usq; in hodiernum diem,*
sive

sive tempore patris mei, sive tempore meo ablata sunt. Quae habes
 S. Romana Ecclesia restituo, quae autem non habeo, ut restituantur
 fideliter iuvabo. Idem de omnibus aliis Ecclesiis: & de veram pa-
 cem Domino Papa, Sanctae Romanae Ecclesiae, & in quibus Ecclesiae
 postulaverit auxilium, fideliter iuvabo. Kalixtus vero dedit hoc
 privilegium Henrico in hanc formam: Ego Kalixtus servus
 servorum Dei, dilecto filio Henrico Dei gratia Romanorum Impe-
 ratori semper Augusto, concedo electiones Episcoporum & Abba-
 tum Teutonici regni, quae ad regnum pertinent, in praesentia tui
 fieri absq; simonia & aliqua violentia. Et si qua inter partes dis-
 cordia emerferit, iudicio vel consilio saniori assumpto auxilium pra-
 beas. Electus autem regalia per sceptrum à te recipiat, exemptis
 omnibus, quae ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur. Ex aliis
 vero partibus Imperij consecratus infra sex menses regalia per
 sceptrum à te recipiat. De quibus vero mihi querimoniam feceris,
 secundum officij mei debitum auxilium praestabo. Do tibi ve-
 ram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt vel fuerunt tempore
 hujus discordiae.

LUDERUS, Ludolfus vel Lotharius, Dux Saxonum
 vel Brunswig / Maguntiae per omnes, sed invitus assumptus,
 imperavit annis XII. honestis actibus & morum probitate de-
 coratus, in bellis expertissimus, victor frequentissimus, ama-
 tor justitiae, & suorum praedecessorum *Ottonum* imitator &
 haeres Christianissimus: cujus toto tempore Ecclesia pace
 gaudebat, divini cultus religio crescebat, cunctarumq; rerum
 opulentia abundabat. Cum enim Henricus quintus uxore
 dimissa nusquam compareret, & ut quidam dicunt, occulte
 peregrinationem aggressus Cluniaci factus sit monachus:
Conradus sequens, quasi regni haeres, imperium arripuit, &
 diu contra Lotharium litigando, tandem Lothario praevalente,
Conradus ipsi reconciliatus succedit. Versus:

H

Anno

Anno milleno centeno bis duodeno,

Friburg fundatur, Conradus Dux dominatur.

Lotharius ergo Romæ coronatus Bambergæ quadragesimam celebrans, dictum Conradum & Fridericum interventu S. Bernhardi tunc præsentis recepit in gratiam. Inde revertens in Saxoniam Regem Polonorum cum multis muneribus obvium habuit: quem non prius admisit, quam tributum XII. annorum, de quolibet anno L. libras persolveret, & de Pomeranis & Rugianis homagium faceret. Regem quoque Danorum in signum subjectionis, gladium sibi sub corona deferre fecit: ab Ungarorum etiam rege multa & magnifica munera suscepit. Spiram civitatem IX. mensibus oppugnatam cepit, & Augustam civitatem. Regnum Siciliae intrans cum Papa, Rogerium, qui tunc contra Papam se erexerat, & Apuliam occupaverat, potenter expulit, constituens Raynonem Ducem Apuliæ. Inde in Calabria, Campania, Trinacria, tam fortia bella gessit, ut nullus à Karolo Magno, ibi tanta fecisse dicatur, juvante cum præ omnibus civitatibus nobili Pisanorum civitate: de quorū laude scribit B. Bernhardus ad eundem Lotharium Imperatorem, his verbis: *Homines duplici dignos honore & gratia, Pisanos dico, qui primi & soli erexere vexillum adversus invasorem imperij, accincti multis millibus suis exierant oppugnare tyrannum, ulcisci injuriam domini sui, & imperialem defensare coronam. Quanam, queso, in omnibus civitatibus sicut Pisa, fidelis egrediens & regrediens, & pergens ad Imperium Regis? Nonne hi sunt, qui nuper regni illum potentissimum hostem in obsidione Neapolis fugaverunt? Nonne hi sunt, qui & quod pens incredibile dictu est, uno impetu suo expugnaverunt duas civitates opulentissimas & munitissimas, quæ prius omnibus erant inexpugnabiles? Hi summum Pontificem exulem apud se cum summo honore servabant & servant; pro servitio quoque Impera-*

peratoris & ipsi tunc exulabant. Factum est mirandum, ut gratiam, qui offenderunt, & iram, qui servierunt; mererentur. Sed si vos ista nesciebatis, nunc, quando res nota est, oportet, decet & expedit, mutare vos & verbum & animum, ut viri regis favoribus & muneribus honorandi, de cetero recipiant, sicut digni sunt. O quantum Pisani meruerunt; quantum adhuc mereri possunt! Satis est dictum sapienti. Idem Bernhardus Epistola XVIII. secundæ partis suæ: Lothario Dei gratia Rom. Imp. Augusto, Bernhardus Abbas de Clara valle. Si quid potest peccatorum oratio, benedictus Deus, qui vos elegit & erexit cornu salutis nobis, ad laudem & gloriam nominis sui, & reparandum decus imperij, ad subveniendum Ecclesie suæ in tempore malo, postremo ad operandum & nunc salutem in medio terra. Ipsius est opus, quod corona gloria vestra ita indies ampliatur & sublimatur apud Deum & homines. Non est meum hortari ad pugnam; est tamen, securus dico, Advocati Ecclesie, arcere ab Ecclesia infestatione schismaticorum rabiem; est Cesaris vindicare coronam ab usurpatore Siculo. Procul dubio omnis qui in Sicilia regem se facit, contradicit Cesari. Idem ad Eundem: In reconciliatione Mediolanensi non sumus oblitii, unde à Vestra Excellentia pramoniti fueramus. Quod etsi non monuissetis, nihilominus honori vestro, & regni utilitatibus intenderemus, sicut ubiq; & semper, fideliter quantum possumus facimus. Non autem sane Mediolanenses in gratiam Domini Papæ & Ecclesie unitatem recepti sunt, quousq; palam Conrado refutato & abnegato Dominum nostrum Lotharium in suum Regem & Dominum receperunt, & Romanorum Imperatorem Augustum, una cum toto orbe confessi sunt, & de injuria transacta, juxta consilium & mandatum Domini Papæ, digne se vobis satisfacturos esse, tacto SS. Evangelio sponderunt. Vnde magnas gratias agentes Domini bonitati, quæ absq; bellorum periculis, absq; humani sanguinis effusione inimicos vestros sic humiliavit; rogamus vestram

satis nobis expertam clementiam, ut tempore suo, cum requisierint predicti Mediolanenses suareconciliationis vestram gratiam, benignos vos atq; placabiles inveniamus. Quatenus nec eos pœniteat sanis paruisse consiliis, & vos de eis debitum habeatis servitium. In Sclavia Saxonix tunc multiplex invaluit idolorum cultura. Sed Lotharius, cujus erga vocationem gentium semper virtus fuit & intentio, pacem reformavit inter Sclavos & Saxones; dans ducatum Saxonix *Hinrico* genero suo Duci Bavarix. Ipse autem fecit primum *Laatgravium* Thuringix *Lodovicum*, cujus pater construxit *Reynsborne*. Nam antea terra Thuringie fuit sub Comite de *Winzingeberg*. *Hermannus* autem Comes ibidem, quia occidit dominum suum *Vdonem* Marchionem, factus reus læsæ majestatis, tradidit se cum castro Imperatori. Iste Comes, postquam non cessavit à tyrannide, cum uxore sua *Lutgard* imprægnata, quam priore dimissa duxerat, à ministerialibus *Hildesemensis* dioceseos gladio transverberatus est in lecto, III. Kal. Febr. anno Domini 1152. Idem Comes post VII. diem obitus apparuit Præposito Paludensi, conventu præsentem, ignita lorica vestitus. Quibus fideliter orantibus pro eo post xxx. dies iterum apparuit vestibus honestis indutus & salvatus. H. Lotharius ergo anno imperii sui XIII. & ultimo, cum multa disposuisset in *Apulia* & *Calabria* castrum quoddam in latere montis *Barenis*, per quendam Principem Latinorum occupatum, de quo idem mari terraq; multos opprimebat, destruxit & prædones numero D. jussit circa turrim exustam suspendi; & sic ab Italia discedens in itinere mortuus est, sepultus in loco *Lushura*, Teutonice *Lutter*, nominato. *Item T. E.*

Post hæc Luderus rexit Christicola verus.

Hic sancto Petra forma crucis ordine retro,

Lutere tunc claustrum fundans situavit ad austrum.

Quo deportatus requiescit ibi tumultus.

Cujus

Cujus mortem multi potentes vel inmediate præcesserunt, vel statim sunt secuti. Bruno enim Archiepiscopus Colonien-
sis secum in reysa Trinacriæ sepultus est in Barra. Abbas Ful-
denfis, & Lippoldus Marchio, cum multis aliis potentibus ibi-
dem obierunt. Cometa enim visa est, & Eclipsis solis in Au-
gusto, & lunæ similiter; quam secuta est grando & glacies
miræ magnitudinis, ædificia, frumenta, bestiaq; consumens:
& secutus est ventus vehemens, multas naves submergens, &
arbores evellens, ut vix decima pars silvarum remansisse di-
catur: & secuta est siccitas nimia, ut pene omnes fontes sic-
carentur, & tam valida fames, ut tertia pars populi occubuis-
se dicatur. Walckenrede solemne monasterium Cisterciensis
ordinis fundatur. Versus:

Anno milleno C. septenog. vigeno,

Walckenred struitur, Christus ubi colitur.

Reliquiæ S. Matthiæ reperiuntur Treveris. Abbatia in **Wol-**
felderode, & monasterium in **Porta** construitur. Versus:

Imperat his annis is Lotharius duodenis

Bis licet Italiam, Romam quoq; denuo venit.

Et semel Apuliam cum feritate premit.

Rogerus tunc Dux Siculus regnasse putatur,

Pulsus ab Apulia, quia Caesaris ense fugatur,

Caesar tunc Barum vincit ad usq; Pharum.

Lothario moriente venit Conradus honestus,

Hostibus infestus, sapiens, ad cuncta modestus.

Quem satis imperium laudat, & omne solum,

Et timet hunc Siculus dum perdere regna veretur.

CONRADUS tertius Suevus, nepos Lotharij ex so-
rore, frater Friderici, patris Friderici sequentis Imperatoris,
imperat annos XII. cujus uxor erat Geitrud. Contra hunc re-
bellavit Dux Poloniae, qui duxit ejus sororem in uxorem. Sed

vidus est, & ductus *Oldenborch* / pane tribulationis sustentatus. H. *Conradus* etiam Comes *Moraviae* conspiratione facta cum *Bohemis*, expulit Ducem *Bohemorum*, *Cæsare* tunc cum exercitu festum *Pentecostes* solemniter & potenter *Praegæ* celebrante. Post hæc *Conradus* *Saxoniam* ingressus, data vidua Ducis *Henrici*, filia *Lotharij* Imperatoris, fratri suo *Henrico* Marchioni *Austriae*, cum ducatu *Norico*, pacem fecit cum *Saxonibus*, quod in *Bavaria* discordiam seminauit. Nam *Guelpho* Princeps, ducatum *Noricum*, tanquam hæreditatis jure ad se devolutum, invasit, sed nihil profecit. Hoc tempore in *Saxonia* oppidum *Groningen* destruitur, *Anhalt* incenditur, & *Wigandus* *Halberstadiensis* Episcopus occiditur à familiaribus *Martini*, tunc ibi Præpositi. Versus:

Frater honorandus Christi Levita Wigandus

Quid moriens tulerit, hæc series aperit.

Ausus enim cleri communia jura tueri

Saucius enseruit, justaq; facta luit. H.

Orgo *Johannitarum* cœpit; & in *Italia* cœpit insolentia gravissima. Nam *Veneti* cum *Ravennatensibus*: *Veronenses* & *Vincentini* cum *Paduanis*, & cæteræ civitates ad invicem atrociter bellantes, pene totam *Italiam* cruore, prædis & incendiis permiscuere. *Eugenius III.* *Pisanus*, prius Abbas *S. Anastasij* & discipulus *S. Bernhardi*, pulsus ab urbe intravit *Galliam*, mittens ante se *B. Bernhardum*, prædicare crucem Domini contra *Paganos*. Veniens autem *Bernhardus* in urbem *Spiram* cum ibi prædicaret, tantus factus est concursus, ut *Conradus* Imperator, ne populus eum opprimeret, in propriis ulnis de basilica deportaret. Tunc in monte *S. Ruperti* prope *Dingen* claruit *Hildegardis* monialis Prophetissa, ibidem nunc requiescens, quæ cœpit prophetare anno vitæ suæ *LXI.* quam multi nobiles, etiam *Conradus* & *Fridericus* Imperatores visitave-

straverunt, quibus plurima futura prædixit, & magnum vo-
 lumen revelationum conscripsit. Quæ jacet ibidem in clau-
 stro monialium. Abbatia in *Michelsteyn* / & in valle S. Geor-
 gii cœperunt. Hoc tempore fuerunt *Sifridus* & *Hermannus*
 Comites de *Dassel* qui nominabantur *Hirsuti*. *Johannes de*
Temporibus, qui fuit Armiger Karoli Magni, & post mortem
 ejus vixit annos ccclxi. hic obiit. *Edissa*, quæ nunc *Rhoas*
 dicitur, unicum Hierosolymitanæ Ecclesiæ refugium, civitas
 Mesopotamiæ, capta est à Turcis. Ipsa sola quondam, tota
 terra occidentali à Turcis detenta, sub Christianorum pote-
 state Deo serviebat. Archiepiscopus illius, cum clericis, &
 infinita multitudine utriusq; sexus & ætatis occiditur. Reli-
 quia SS. Apostolorum Thomæ & Thadæi ac aliorum in con-
 culationem infidelium dispersæ sunt. Unde *Lodovicus* rex
 Francorum conscientia compunctus affixo sibi crucis signo,
 cum multitudine innumerabili, peregrinationem Hieroso-
 lymitanam assumpsit. Ad inductionem etiam S. Bernhardi
Conradus Imperator cum multis Principibus præparatur ad
 viam. Erat secum frater suus carnalis *Henricus*: item Duces
 Bohemiæ & Lotharingiæ, Comites Flandriæ, de *Plou* / cum
 multis aliis potentibus, & prælatis. Qui aggressi valida ma-
 nu, Ungariam Bulgariamq; transeuntes prope mœnia Con-
 stantinopolis urbis castra metati sunt. Verum magnifice Rex
 Conradus cum omni exercitu à Græcis & eorum Rege excipi-
 tur & multis muneribus ampliatur. Adventus igitur sui cau-
 sam Rex Conradus depromens, quid facto opus esset, inqui-
 sivit. Requisitus est numerus signatorum, & inventa lxx
 millia bellatorum, absque inermi & plebejo vulgu innume-
 rabili. Posthæc accepta optione, quam terram adire vellent,
 designatarum regionum. Juxta dispensationem igitur suo-
 rum, Conradus, præviis ductoribus Græcorum, arripuit iter de-
 ferti,

ferti, tendens versus Armeniam. Desertum itaque duorum seu trium dierum perlustrantes, reperiunt tabernaculum pastorum & greges ovium, quod vulgus prædæ cupidus aliter, quam finis docuit, interpretabatur suæ deinceps prosperitatis auspiciū, direptis quæ ad manum occurrerant exinde xiv. diebus per horribilem eremum avia secuti, locum horris & vastæ solitudinis inciderunt, atq; pestilentia, fame & inundationibus multa millia occubuerunt. Multi à Turcis & Sarracenis sagittis interierunt, multi etiam captivi sunt abducti. His & aliis calamitatibus multis millibus extinctis, tandem consumti etiam sterilitate terræ, quippe quibus nec aqua potuit inveniri, reflexere viam. Circumstrepentibus autem barbaris, & indefinenter tela jacentibus, Christianorum occubere plurimi. Imperator item Conradus xiv. diebus, continuatis noctibus armatus pedester adversus hostes pugnans labore vix credibili, sagitta capite percussus, Constantinopolim tandem repetens, paucos admodum de tam grandi prius exercitu secum reduxit. Rex igitur Græciæ Conradum Cæsarem valida infirmitate detentum, summa fecit curari diligentia, nisi per hoc expiari ab annotata sibi circa Teutonicos malevolentia. Plures enim suspicati sunt, ejus factione populum perditum; quod an credi debeat, sapiens quisq; tenet incertum. Siquidem antequam Constantinopolim devenirent, exercitus algore nimio, fame, pesteque partim scitur absumentus. Rex interim Francorum Lodevicus pugnans cum gentibus primo victor exitit, denuo congestus exercitum pene totum amisit. Reginam quoque ejus hostes abduxere captivam. Cæsar autem Conradus convalescens, supplere desiderans itineris sui decrementa, raro milite convocato Jerusalem adiit, sepulchrumq; Christi debito honore veneratus, collecto undiq; populo, Damascum oppu-

oppugnavit, quo robur gentilium exereviffe didicerat. Sed bona voluntate manente, quam solus pensat Deus de reliquo casum, pro dolor! laborem habuit in omnibus. Reversus igitur anno Domini MCL. Constantinopolin, dedit *Henrico* fratri consobrinam Regis Græcorum. Inde repatriando, paucis diebus supervixit, Bambergæ sepultus. O judicia Dei excelsa, tam grandis expeditio cum modico emolumento soluta est. H. *Versus*:

Tempus abit, Conradus obit, miranda potestas,

Succedit Fridericus ei, relevatur honestas.

Consilio Seneca, specie Paris, Hector in armis,

Regnum bis senis Conradus rexerat annis,

Cum tulit in scapulis insita signa crucis.

FREDERICUS primus, filius fratris *Conradi* præcedentis imperat annis xxxviii. largus, strenuus & in omnibus gloriosus. Concilium celebravit Constantiæ, pacem faciens per Almanniam & concordiam inter se & Eugenium Papam: ubi etiam conjuge sua repudiata aliam duxit. Huic Romam tendenti, miserunt Romani legatos, qui dicerent: *Romanos paratos esse acceptare Regem, si se imperatorio more eis exhiberet.* Cumq; de hoc more quæreret, responderunt, *In curru aureo purpuratum bello subactos tyrannos pro curribus habentem, caput orbis honorare XV. libras argenti senatui propinando.* Tunc Rex subridens, *grata*, inquit, *promissio, sed cara emptio.* Magna requiritis Romani, puto quia occasionem queritis adversum nos, imponendo non imponenda. *Consultius ageretur, si his omissis, amicitia nostræ potius, quam armorum ceperitis experimentum.* Ac illi pertinacius instabant, dicentes: *Jura civitatis nullatenus irritanda, alioquin adventanti urbis claustra obscienda.* His auditis, Imperator missa legatione accersivit Papam Adrianum in castra: quo veniente, Rex festinus occurrens, desidenti de equo tenuis

restituit strepam. Ac Papa indignatus, quod sinistram tenuisset, cum dextram tenere debuisset unctionem denegavit, dicens: *Si errat in parva, quomodo implebit magna.* Quod audiens Rex ait; *Defectus non fuit devotionis sed scientia: non enim tenendis strepus studium dedi.* Primus est Papa, cui tantum obsequium feci. Et adjunxit: *Vellem instrui, unde mortalis inoleverit, num ex benevolentia an ex debito? Si primum, nil causetur Papa. Si ex debito, nec sic: quia reverentia debetur Petro Apostolorum Principi, cui nihil interest inter dextram strepam vel sinistram.* Diu ergo acriter disputatum est, & discesserunt ab invicem sine osculo pacis. Tandem revocatus Papa assensus est postulationi Principum, factaq; concordia, tractaverunt de introitu urbis, & cavendis insidiis Romanorum. Cum igitur propinquarent urbi, Rex misit clam noctu mille loricatos cum legatis Papæ ad domum S. Petri, maneq; facto, processit Papa cum suis, ut Regem susciperent ad gradus. Sic igitur intrantes basilicam consummabant opus consecrationis. Tunc inter prandendum regressi sunt hostiliter more suo Romani, & factum est prælium ingens. Et passi sunt Romani ruinam magnam, ut antea non legantur uno prælio tot millia cecidisse, quot tunc à Teutonicis perimebantur. Unde apud S. Stephanum iuxta S. Laurentium Romæ legitur in Epitaphio: *Mille decem decies, & sex decies quoq; seni.* Ibi Henricus Leo, Dux Saxonum mirabilia fecit. *Versus*

Nunc Henrice manet tanti te gloria facti

Qui decus omne tuis straxisti cede superbos.

Cæsare victore firmantur fœdera Romæ.

Et patriam repetens sat agit sibi subdere plebes.

Fridericus iste portam marmoream miro opere construxit super pontem Capuæ, in qua sculptus est Imperator in majestate sedens cum duobus collateralibus judicibus, & hisce versibus:

Intrent

*Intrent securi, qui quarunt vivere puri,
 Infidus excludi timent, vel carcere trudi
 Quam miseros facio, quos variare scio,
 Caesaris imperio regni custodia fio.*

Fredericus idem septem vicibus de Almania duxit exercitum in Italiam quam sæpe rebellantem subjugavit, & inter cætera Mediolanum quadriennio obsessam cepit. Tunc civitate capta, dedit Raynaldo Archiepiscopo Coloniensi corpora SS. Trium Regum, cum corporibus SS. Naboris & Nazarii, quæ transtulit Coloniam, ubi honorifice celebrantur. Dedit etiam Geroni Episcopo Halverstadensi ossa SS. Gervasii & Protasii ad civitatem Halverstad transferenda. Cepit in via Zalsseburg in deditionem, Albertū filium Ducis Bohemorū Archiepiscoporum præficiendo, & Ducem Bohemorum deposuit, patruelem ejus Zoboslaum reponendo. Ipse fecit Karolum Magnum canonizari. Hoc tempore Arnolphus Maguntinus Archiepiscopus, inimicus civium suorum miserabiliter ab iis interfectus, diu jacuit inhumatus. In cujus ultionem Fredericus Imperator jussit muros civitatis erumpi, & Ecclesiam S. Jacobi, in qua dictus Episcopus fuit occisus, alibi, ubi nunc est, readificari. Ipse quodam tempore, cum Romæ monasterium S. Petri quo se rebelles contulerant, obsideret, quorundam insolentia monasterium id, & templum Pantheon igne flagravit. Tunc & tanta Pestilentia ibi viguit, ut nec morientibus sepultura sufficeret, sed maxima pars eorum in Tiberim projiceretur. Ibi tunc mortui sunt Raynoldus Coloniensis Archiepiscopus, Daniel Pragensis, Leodiensis, Basilienensis & Nurenbergensis Episcopi. Hæc autem clades maxime tetigit Romanos, quippe qui muris inclusi nullum respirationis exitum habere potuerunt. Tunc Imperator cum paucis superstibus Papiam se contulit. Idem cruce signatus,

cum exercitu maximo profectus est versus Jerusalem, cum quo fuerunt Ludevvicus Landgravius Thuringiæ, cujus ossa relata sepulta sunt in Reinsborn. De Dacia & Frisia advenerunt L. naves, de Flandria xxxvii. cum apparatu grandi, de Italia, Pisani, Ravennatenses, & cæteræ civitates imperiales Richardus rex Angliæ iter arripuit cum exercitu magno per mare. De Campania & aliis terris illustres plurimi: qui omnes simul apud Tyrum convenerunt. Imperator autem in via Greculum Imperatorem, *Isachar* nomine, eo compulit, ut legatos suos, quos detinuit in vinculis, Episcopum videlicet Monasteriensem & Abbatem Corbejensem cum multis relaxaret: Et Imperatori cum toto suo exercitu, navibus & expensis usque ad portum Joppe provideret, ac per se ipsum, quam totius terræ sanctæ cum exercitu subveniret. Idem Rex Græcorum missis prius legatis ad Imperatorem *Nürenberch* juravit securū transitum sibi cum suis præbiturum. Sed mentitus, quia suos legatos captivaverat, sic compulsus est restaurare. Inde progredientes cum maxima jactura, leoniam potenter intrantes, omnia subjugarunt. Quanta tamen ibi Christiani passi sint, tam per aëris inclementiam, & victualium indigentiam, quam per incursum hostium & multitudinem pugnarum, quis enarrabit. Inter cætera tunc clenodia, quæ Imperatori propinabantur, fuit vas balsamo plenum smaragdinum, quod cum nuntii Soldani propinantes multipliciter commendarent, Imperator divisit in omnes. *Non ego solus*, inquit, *utar hoc nobili thesauro, sed omnes qui mecum sunt*: de quo isti plurimum mirabantur. Tempus advenit æstivum, quo sole tenente leonem, Julius ardebat. Unde Imperator armorum pondere fatigatus & longo sudoris incommodo, specie torrenti amœni delectatus, nudus conabatur natare. Sed apertis poris corporis vi caloris aquæ frigiditas subito

sabito nimis interclusit vitalia; sicq; Princeps tam nobilis, Jubar mundi, Imperator providus, miles strenuus & vir prudentia præcipuus, cui parem natura vix inter mundi Principes dedit, diem clausit extremum, mense Augusto, die Dominica prima. Quis explicare valebit fletum nobilium, dolorem omnium, de tanto Principe, qui fuit in suis, quasi unus ex illis: qui etiam humiles de plebe fratres appellavit, & si in via rota carti fracta jacebat, omnes subsistere fecit, donec ille damno reparato procederet. Mortuo hoc principe accessit illud grande periculum, quod exercitus tam copiosus Christianorum factus est acephalus per varia loca se dividendo. Dux enim *Otto* filius Imperatoris, adolescens magnæ probitatis & strenuitatis apud *Ptolemaidem*, quæ est *Accaron*, eodem anno festo SS. Fabiani & Sebastiani diem clausit extremum, in illius exercitus, & regni Ierosolymitani & terrarum istarum actotius Christianitatis irreparabile damnum. Pater igitur aquid *Tyrum*, filius *Otto* *Ptolomaide* regali modo per Christianos sunt sepulti: sicq; patuit veritas prophetiæ quam illis prædixit *Joachim Abbas*, quod nihil proficerent: nondum enim tempus venisse. In isto passagio fuerunt cum eo Duces *Burgundiæ*, *Moraviæ* & *Sueviæ*: & inter Episcopos *Sigelofus* *Herbipolensis*, vir literatus & facundus, qui crebris exhortationibus castra Domini confortabat. Supradicto insuper Imperatori erat etiam *Henricus* Dux *Saxonum* supradictus, cognomine *Leo*, amicissimus, cui etiam *Marchionatum Austriæ* contulit, quem fecit *Ducatum*, eximendo eum à jurisdictione *Bayariæ*. Iste *Henricus* fundavit Ecclesias multas in *Raceburg*, *Lubecke*, *Brunsvvik*, & *Christi Baptistæ* & *S. Blasii*, in cujus Ecclesia requiescit cum uxore *Mechilde* filia regis *Angliæ*, de quibus venit *Otto IV.* Subjugavit *Sclaviam*, Principem eorum *Niclod*, seu *Nicolaum* trucidando, & Episcopos

investiendo, Geroldum in *Oldenborch* / Everoldum in *Kasse-
 borg* / Ernonem Magnipolitanum, qui translatus in *Swerin*.
 Destruxit etiam urbem *Demin*. Iste etiam ad instinctum Im-
 peratoris, uxore priore demissa, duxit filiam Regis Angliæ,
 Iste quidem Henricus devotionis causa perrexit Jerusalem,
 habens secum in comitatu Episcopos Lubecensem & Wor-
 matiensem, Abbatem *Brunsvik*, Pribislaum Regem Slavo-
 rum, comitem de *Swerin* / Comitem de *Blandenborg* / cum
 aliis ad mille armatos. Cumq; venisset *Wigennam*, occurrit
 ei Henricus Dux Austriæ, vitricus ejus, qui similiter multis
 assumtis per Danubium secum perrexit per regnum Ungariæ
 Hierosolimam. Quos Imperator Constantinopolitanus so-
 lemniter acceptavit, mutuo magnis muneribus propinatis.
 Obtulit igitur Henricus Dux Saxonie sepulcho Domini pe-
 cuniam multam, faciens basilicam Domini intus auro vestiri,
 ordinavit redditus annuos ad lumina templi: dedit templariis
 mille marcas argenti & arma plurima. Hunc Henricum cum
 omnibus suis invitavit Rex Jerusalem per triduum, & Patri-
 archa per octiduum. Inde per terram Turcorum regrediens a
 Soldano solemniter est susceptus, qui etiam dixit *se consangui-
 neum ejus*, danse dona plurima cum tot equis, quot erant
 personæ. Et præter hos dedit specialiter Duci Henrico xxx.
 caballos fortissimos, cum frenis argenteis & sellis eburneis,
 cum sex camelis onera gerentibus pretiosa. Insuper concessit
 illis D. milites viæ ductores. Inde reverso eodem Henrico,
 quorundam æmulorum suggestione tanta facta est Cæsaris
 supradicti & multorum Principum contra eundem Henricum
 discordia, quod Cæsar Ducem destituit, & *Ottoni* Palatino
 terram contulit. Unde mutuo diu bellantes, Henricus cum
 suis Thuringiam præliis & incendiis vastans, *Northusen* &
Mollhusen civitates imperiales igne consumpsit. Similiter
Halber

Halberstadt / & civitatem opulentissimam nomine tunc Wardemyl / juxta quem locum nunc est Lünenborg / destruxit. Versus: Dux post M. post C. post post septuaginta novemq., Wardemyl destruxit Simonis sol quando reluxit.

Tunc destructa sunt castra *Hartesborch / Horneborch / Lechtenberg & Haldroleve /* quod subversione absque certaminis congressione captum est. Vallum enim exstruentes, praterfluentes aquas congregaverunt. Tunc & multa millia hominum *Halberstadt* igne perierunt, ix. Kal. Octobr. die Dominica, hora diei III. Tandem Henricus considerans Imperatori resisti non posse, pacem postulavit & accepit, se cum omnibus suis tradens Imperatori. Tunc consilio Principum Ducatus privatus, exilium subire jubetur, & Ducatus *Bernhardo* confirmatur, sicq; circa festum S. Jacobi Henricus Dux ivit in exilium. Unde *Henricus Rosla:*

— *Magnifici Ducis unius reminiscimur,
Acre rebellantis Auguste tibi Frederice,
A quo precepta cecidit preexta ducatus.*

Iste Dux Henricus Leo genuit *Ottonem IV. Imperatorem*, unde *T. E. in poësi Ducum Brunsvic.*

*Dux hic Hinricus virtutum totas amicus
Huic conthoralis fuerat de germine talis
Quondam Mechildis Anglorum filia regis
Christi Baptista, Blasio construxerat iste
Ex tunc egregiam funditus ecclesiam.*

Ottonem quartum, tunc hac genuit sibi partum.

Tunc etiam *Philippus* Archiepiscopus Colonienſis, qui tribus annis litigavit contra Henricum, cum tribus millibus equitum & innumerabili numero peditum obtinuit ducatum *Westfalix, & Angariæ*, ut dicit *Jordanus*: & supradictus Imperator *Hermanno* Lantgravio *Thuringiæ*, contulit Comitatum *Palatinii*

latini Saxoniz in civitate Erford. Fridericus ergo, ut dictum est, decedens in Passagio, dereliquit tres filios; *Ottonem* qui secum ibi mansit; *Philippum & Henricum*, hic Imperatores sequentes.

HENRICUS sextus, filius prædicti Imperatoris, qui duxit filiam Rogerii regis Siciliae, nomine Constantiam, imperat annis vii. catholicus, strenuus & devotus, coronatus à Cælestino Papa, feria II. Paschæ. Subjugavit sibi Apuliam, Siciliam Tusciam & Italiam, Tancredum Regem Siculorum cum matre, Regem Epirotarum cum multis, captivos duxit in Almanniam; & quia impeditus guerris non potuit perse interesse passagio Ierosolymitano, misit in subsidium terræ sanctæ exercitum magnum, cui præfecit *Conradum* Archiepiscopum Moguntinum, *Henricum* Ducem Saxoniz, *Lippoldum* Ducem Austriæ, & Carinthiæ, ac *Hermannum* Lantgravium fratrem mariti S. Elisabeth: cum quibus erant Episcopi pluri, ut Pataviensis, Ratisponensis, Eistetensis & cæteri. Qui venientes ad terram sanctam multa profecerunt, in quorum manibus Rex Armeniæ præstitit homagium Imperatori Henrico, & ab eo regnum Armeniæ accepit in feudum. Idem Henricus, postquam imperio plurima recuperavit in Apulia, veneno in hostia sacra intoxicatur per quendam Siculum in castello *Boncovent* dioceseos Senonensis. De hoc T. E.

Fulserat electus Henricus postea sextus

Hic & magnifici fuerat natus Friderici.

PHILIPPUS Dux Sueviæ, frater Henrici VI. filius Friderici I. ab aliquibus electus, imperavit annis X. ab aliis vero electus fuit filius *Henrici* Ducis Saxonum **OTTO** IV. & imperavit annos xx. simulq; regnabant. Innocentius Papa favit Ottoni, quem fecit Aquisgrani coronari. Ei etiam adhererunt *Richardus* Rex Angliæ avunculus suus, Archiepiscopus

scopus Coloniensis, Comes Flandrensis. Rex autem Franco-
rum Philippus adhæsit Philippo, ut per eum resistere posset
Anglorum Regi. Tunc Adolphus Coloniensis Archiepiscopus
relictò Ottone adhæsit Philippo, propter quod à civibus
suis ejectus, à muribus est devoratus; & Bruno de mandato
Apostolico substitutus. Hermannus etiam Lantgravius Thu-
ringiæ prius Ottoni iuramento constrictus, à quo etiam vil-
las regias *Norhusen / Molhusen & Salvelt* in deditio-
nem accepit, relictò Ottone adhæsit Philippo, ab eodem *Horlan &
Ranis* castra in homagium accipiendo. Unde orta discordia
inter dictos Imperatores, Philippus *Brunswik* obsedit, Ar-
gentinam deinde & totam Alsatiam populavit, Thuringiam
vastavit & Goslariam cepit. Idem Occarum Ducem Bohe-
miæ regem fecit; qui rex factus, deserens suum regificatorem,
tradidit eum Ottoni, qui & ipsum manu Comitis Palatini Ot-
tonis interfecit Bambergæ, anno Domini 1208. die S. Albani.
Unde surrexit proverbium: *Non est fides in Bohemo*. Otto igitur
castra Lantgravii vastavit, *Zalsa, Friborch* / & cætera ex-
pugnavit. Inde Apuliam intrans potenter subjugavit. *Wal-
ckenrede* novum monasterium fundatur; antiquum enim diu
præfuit. Goslariæ novum monasterium fundatur. *Bredesse*
cœperunt virgines dominari, canonicis regularibus exclusis.
Bohemi cum magno exercitu vastaverunt Thuringiam usq;
Salvelt / & anno sequenti redeuntès à Philippo territi redie-
runt in sua. S. Elisabeth nascitur. Cujus anno sequenti ma-
ter regina Hungariæ, à quodam Petro Comite jugulatur; qui
& sequenti nocte in ultionem sceleris cum aliis decollatur.
Illi Petro scripsit Episcopus de *Gran* / in Ungaria literas ver-
bis amphibolicis: *Istam reginam occidere nolite, Timere bo-
num est. Si omnes consentiunt, ego non contradico*. Ecclesia ca-
thedralis S. Mauritii *Magdeborg* incendio fulguris consum-
ta est.

ta est. *Johannes Comes* eligitur in Regem Ierosolymitanū, qui duxit filiam *Conradi Regis* in uxorem apud Tyrum. *Helinandus* historicus, dictus *Guilhelmus de Conchis*, vir religiosus & facundia disertus, multa composuit, præcipue Chronica ab initio mundi usq; ad tempus præsens. *Conradus Archiepiscopus Maguntinus* obit, *Sifridus* succedit M C C V I. *Conradus Episcopus Wurtzeburgensis* occiditur. *T. Langi de E.*

De Brunsvik natus fuerat rex Otto vocatus,

Imperium plenè rexit annis duodenis.

Servavit Christo mundo dum vixit in isto.

Castrum fundabat quod Harlingberg nominabat,

Iste coronatus vermibus esca datus

Quorsum portatus in Brunsvic est tumultatus.

Idem *Otto* carens prole, fratrè habuit *Henricum*, de quo versus:

Huius germanus Henricus corpore sanus

Sponsam de Reno duxit loculo subamæno

Quæ binas natas genuit Dominis sociatas.

Primaq; Ducissa Bavarorum, Marchionissa

De Baden reliqua tali Domino fit amica.

Vendiderant ille pro marcis bis duo mille

Induperatori Brunsvik ut superiori. Idem T. E.

Wilhelmus, tertius frater *Otonis IV.* duxit *Helenam* filiam Regis Danorum, de qua genuit *Otonem de Lüneborch*. Iste *Otto* partem hæreditatis suæ, & partem patruī sui, quam filia suæ *Friderico II.* vendiderant, reunitam, jure feudali recepit ab eodem *Friderico II.* Imperatore, & sic Ducatus Brunsvickenensis factus fuit Imperii. Iste *Otto Lüneborch* cepit *Brunsvik* anno Domini 1227. Idem duxit *Mechildem* filiam *Alberti* Marchionis de *Brandenborch*, de qua genuit quatuor filios & filias vi. Primus fuit *Albertus*, secundus *Johannes*; isti duo dividerunt *Brunsvik* & *Lüneborch*. Tertius fuit *Otto Hildesmenis*.

mensis, & quartus *Conradus* Verdensis, Episcopi. Prima filia nupsit Imperatori, *Wilhelmo* Hollandiensi, quorum nuptiæ fuerunt *Brunswik*, & per negligentiam domus nuptialis, vix illis evadentibus igne consumta est. Secunda Duce[m] Saxonix, Tertia nupsit Lantgravio Thuringiæ; quarta Duci Rugianorum, quinta Principi de *Anhalt*; sexta Landgravio *Hassia*. *Versus* T. E.

Wilhelmus dictorum qui germanus Dominorum

Virtutum plenam Danorum duxit *Helenam*,

Otonem puerum qua genuit ipsi procerum.

Hic expugnabat *Brunswik* opidum superabat,

Lectori dico, quod & hic tamen à *Friderico*

Obtinuitq; statum terra, *Brunsvicq;* Ducatum.

Mechild uxorem duxit, servans ita morem,

Factaq; Ducissa *Brandeborch* Marchionissa.

Hæc tunc *Albertum* genuit virtute refertum.

Postea magnatem generat simulatq; *Iohannem*

Hi dividerunt terras quas tunc habuerunt

Ex hinc *Otonem*, qui potitus est honorem,

Hildensem meruit, tunc non sine gloria stetit

Postea *Conradum* genuit clarum sibi natum

Tecum sit *Christe* Verdensis Episcopus iste.

Sex genuit natas etiam Dominis sociatas

Prima Romanorum, sed altera Saxoniorum

Terna Thuringorum tunc quartaq; Rugianorum

Ex *Anhalt* quinta, sexta tunc *Hassianorum*.

FREDERICUS II. filius *Henrici* VI. ex *Constantia* filia *Rogerii* & nepos *Frederici* I. dictus de *Staufsenborch* imperavit annis xxiv. in *Almania*, & prius imperavit annis xxiii. in *Apulia* & superioribus regnis, statim post patrem suum. Iste ergo fuit Germanus origine & *Italus* conversatione, vere

catholicus, pius & providus: de quo sunt hæc *metra* per
quendam Italicum facta.

*Si probitas, sensus, virtutes, gloria, census,
Nobilitas orti possent resistere morti,
Non foret extinctus Fredericus, qui jacet intus.*

Ipse leges optimas pro libertate Ecclesiæ contra hæreticos edidit. Justum coronavit *Honorius III.* qui & eum postmodum excommunicavit. Ipse duxit filiam Regis Antiochiæ, dum morabatur in partibus illis, ubi tandem veneno peremptus est. Contra eum per Papas substituti & procurati sunt Imperatores sequentes usq; ad Richardum, quos tamen Alemanni sibi adhærentes non tenuerunt pro regibus. Ipse reliquit multos filios: *Henricum* fecit Regem Almaniæ, sed periit in flumine prope Capuam: *Fridericum* fecit Regem Tuscorum, qui obiit apud Florentiam; *Ericum* Regem Lombardorum, *Manfredum* Principem Apuliæ, qui condidit *Manfredoniam* in Calabria, & *Conradum*, quem fecit Ducem Suevorum, de quo infra statim. Hoc ergo Frederico mortuo, ignorantibus Almannis, vacabat imperium multis annis. Post quos senex quidam in civitate *Nuß* finxit se esse Fredericum, ad quem multi nobiles confluxerunt; Quos omnes noscens propriis nominibus suscipiebat. Qui cum ad tempus regnasset, tandem à Colonien sibus crematus est. Ex hoc fama venit Fredericum adhuc vivere in castro confusionis. Ordo Carmelitarum cœpit, qui dicuntur cœpisse tempore Machabæorum cum pallio Helix. Claustrum in *Franckenhusen* fundatur, & in *Northusen* monialibus exclusis, Canonici eorum capellani successerunt apud S. Crucem. Passagium magnum factum est, in quo fuit Fredericus Imperator, & secum Lodovicus maritus S. Elisabeth, qui & obiit ibidem in Apulia: item Rex Ungariæ, Rex Cypri, Dux Baviariæ & alii nobiles multi cum
popu-

populo innumerabili. Recuperavit ergo Imperator quasi totam terram sanctam, coronatus in Jerusalem die sancto Paschali. Cum autem regnum Siciliae potentior intraret triplici diademate insignitus, multipliciter per Papas diffamatur quasi in vasor patrimonii Ecclesiae: & crevit odium in tantum, ut Imperator inde discedens terram istam dereliquerit in manibus inimicorum. Et eo recedente inter Christianos ibi manentes filia diaboli discordia, regina inferni potentissima, subintravit cum sororibus suis, crapula, luxuria, & superbia in tantum; quod cum uni parti placeret pugna, displiceret alteri: Sicq; bellum intestinum destruxit regnum in tantum, ut post Fredericum à nullo posset plenarie recuperari. Soldanus enim Babyloniae Jerusalem cum terra iterum capit, occiditq; ibi ad M. Christianos.

CONRADUS quartus filius *Frederici* secundi, Rex Jerusalem & Siciliae, natus ex *Isabella* filia *Iohannis* Regis Jerusalem, de partibus Lothringiae oriundi; adolescens mirae probitatis & strenuitatis, conditor civitatis *Aquilegiae*, quam valde privilegavit, imperans XII. annis post patrem, in Apulia coronatus, cum terram sanctam conaretur recuperare, anno primo introitus sui à medicis intoxicatus, interiit veneno Capuae, sepultus juxta patrem, anno Domini MCC LVIII. Quo mortuo ejus frater, princeps Tarentinus dictus *Manfredus*, pugnans contra Karolum vasallum Imperii, quem Papa Innocentius constituit Regem Siciliae contra Conradum in Calabria morte multatus est. *Conradus* igitur adolescens spectabilis, filius & haeres praedicti Conradi quarti infeliciter pugnando cum dicto Karolo bello victus, per ipsum cum multis magnatibus decollatur, anno Domini MMLXVI. in loco ubi nunc est Ecclesia Carmelitarum, quod mater ejus-

dem Conradi fundavit ibidem. Et sic ista *sublimis Domus Ducum SVEVORUM*, AB OTTONIBUS SAXONIBUS *descendentium defecit in suo salutari*. Hoc autem totum imputatur Papis, qui sibi regna Jerusalem, Siciliae & Trinacriae usurpantes, praedictum Karolum, Ducem Andegavensem constituerunt regem Siciliae: quorum unus fuit *Innocentius*, qui multum nocuit innocenti Conradino, alter *Alexander IV.* tertius *Urbanus IV.* qui nimis fuit urbanus eidem Conradino: & quartus *Clemens IV.* non clementiam, sed inclementiam operatus in illos; ut scripsit idem *Conradinus* in Epistola, quam mundo dereliquit.

IMPE-